

NIKOLAJ VLADIMIROVIČ KOLJADA

NIKOLAJ VLADIMIROVIČ KOLJADA (Kaljadà) rodio se 4. prosinca 1957. u selu Presnogorkovka, u Kustanajskoj oblasti (na krajnjem sjeveru današnjega Kazahstana). God. 1977. završio je Sverdlovsku kazališnu školu, a 1989. Književni institut "A. M. Gorki". Prvo kazališno djelo *Igrajmo se zaloga* napisao je 1986., a nakon toga ukupno više od 60 komada, od kojih je 27 prikazano u ruskim i inozemnim kazalištima. Nakon završene kazališne škole radio je kao glumac te počeo i sam pisati za kazalište, konačno, i režirati. Do danas je napisao više od 60 kazališnih djela.

Godine 1994. U Ekaterinburgu (donedavnom Sverdlovsku), upriličen je jedinstveni festival – "KOLJADA PLAYS", na kojemu je sudjelovalo 18 ruskih i inozemnih kazališta! Za tu je prigodu izdavač "Banka informacija iz područja kulture", u suradnji s Ministarstvom kulture Sverdlovske oblasti, objavilo knjigu Nikolaja Koljade *Komadi za voljeno kazalište*.

"Perzijski jorgovan" i drugi komadi druga je knjiga već poznatoga pisca. U jednom je svesku izbor komada koje je do tada napisao. Mnogi su od njih imali sretnu scensku sudbinu: *Putujemo, putujemo u daleke krajeve* prikazan je u kazalištu "Suvremenik", a 1997. dobio je nagradu guvernera Sverdlovske oblasti "za značajna dostignuća iz područja kulture, književnosti i umjetnosti". Prema komadu *Kokoš* snimljen je igrani film. Ciklus komada *Hruščevka* preveden je na njemački. Komad *Za tebe* prikazan je u Bochumu. Brojni drugi Koljadini komadi prikazivani su u Engleskoj, Njemačkoj, Sjedinjenim Američkim Državama, Italiji, Francuskoj, Finskoj, Kanadi, Australiji, Turskoj, Letoniji, Litvi i dr.

Osim već spomenutih djela valja navesti još nekoliko najpoznatijih: *Kokošje sljepilo*, *Geodet*, *Pračka* i *Brod luđaka*.

Nikolaj Vladimirovič Koljada živi i radi u Ekaterinburgu (gradu s istočne strane Urala, od približno 1.000.500 stanovnika) kao jedan od najpoznatijih kazališnih pisaca suvremene svjetske dramaturgije, posebno cijenjen po samosvojnem scenskom izrazu, a po-sebice po jeziku, govoru njegovih junaka.

PREMIJERE

RAZGOVOR

PORTRET

FESTIVALI

MEDIJI

VOX

HISTRIONIS

MEĐUNARODNA

SCENA

AKTUALNOSTI

TEORIJA

FOKUSE

MI U SVIJETU

NOVE KNJIGE

DRAMA

MURLIN MURLO

Provincijski gradić. Naše vrijeme.
Između prvoga i drugoga čina prolaze dva tjedna.

Lica

OLGA, "MURLIN MURLO"*	28 godina
INNA, njezina sestra.	35 godina
ALEKSEJ	26 godina
MIHAIL.	35 godina

* Naslov drame, koji je ujedno i Olgin nadimak, ne može se, nažalost, prevesti zbog nedvojbenog podsjećanja na slavnu glumicu Marilyn Monroe; za ruske čitatelje, odnosno gledatelje, naslov i nadimak imaju i jasna suznačenja: **murlyka** – *mačak (mačka)*, **murlykan'e** – *(mačje) pređenje*; – **murló** – *njuška, gubica; nakaza, rugoba*. Ta suznačenja imaju, naravno, i dramaturšku i emotivnu težinu. (V. G.)

S ruskoga preveo
Vladimir Gerić

PRVI ČIN

Prva slika

Dvosobni stan, u kojemu žive Olga i njezina majka, pun je cvijeća. Lonci s cvijećem stoje na podu, na prozorskim pragovima, na stolu, na ladičaru.

U sobici s lijeve strane, u koju se nedavno uselio podstanar Aleksej, raste golema krošnjata palma, u škafu. Datulja. Zauzima gotovo polovicu sobne površine. U sobici se nalaze još i krevet, stol, klupica, a na njoj – stolna svjetiljka. Na zidu, tko zna odakle – fotografija Hemingwaya.

U veliku sobu vode, iz hodnika, dvoja vrata. Lijeva i desna. Svi ulaze kroz lijeva. Desna su zabijena. U toj se sobi nalaze crven divan, žut ormar, stol, dva stolca, trumeau, visok krevet s istokarenim završecima na rubnim dijelovima pristranaka. Na krevetu je perina, gomila jastuka. Na zidu omanja tapiserija s rajskim pticama i žutim kićankama. Televizora u sobi nema.

Iz velike sobe vode vrata na balkon. Na njemu su stari stolci, štokrli, krevet i slična starudija. Osim toga, iz velike sobe vode i jedna vrata u ostavu, koja je preuređena u treću sobu, bez prozora. U toj se sobi nalazi uzak drven ležaj. Po zidovima police, na njima staklene teglice, šalice, albumi, neko kamenje, suho cvijeće. Na vratima sobe – sladunjav poput sladorna sirupa, portret-kalendar pjevača Aleksandra Sjerova. Pribijen crtačim čavlicima.

Posvuda rajčice. Po prozorskim pragovima, ispod kreveta, ispod divana, na ladičaru. Leže, rumene se.

U kuhinji se nalaze stol, plinski štednjak, stolci, kuhinjski ormar s posuđem. Gomile dunsterica, kutija, svitaka, vreća. Hrpa koještarije. Kao na kolodvoru. O čavlima suše se trave. Vijenac crvenih paprika, obješen ispod stropa, preko cijele kuhinje.

U svim sobama po podovima prostirači domaće proizvodnje. Kasna večer, oko jedanaest. Olga sjedi na stolcu, tupo bulji u pod. Mihail se ispružio na divanu. Na sebi ima majicu i donji dio trenirke.

Šutnja.

MIHAIL: A o katastrofi taj vaš stanar ništa ne govori, ne? Pa tamo, po prijestolnicama, znaju mnogo više nego mi, ha? Ništa nije pričao, ne?

OLGA: Ne, nije pričao. U bolnici se danas, u bolnici se

u repu pričalo što je rekla Banga: uskoro će se mora prelići iz oceana i sve nas potopiti!...

MIHAIL: Banka? Kakva banka? Radio, ili što?

OLGA: Ban-ga! Ban-ga! Banga, kad ti kažem! Jedna čudotvorka. Živi u inozemstvu. Kužiš? No, evo. Rekla je da će se danas dogoditi katastrofa, smak svijeta, ili za dva tjedna. Ubrzo, najkraće rečeno. Ovih dana!...

Dugotrajna šutnja. S onu stranu prozora odjekne strahovit krik. Ni Olga ni Mihail ne obraćaju pozornost na taj krik.

MIHAIL: U bolnicu odlaze samo lažljivci. Nemaju pametnijeg posla, pa odlaze u bolnicu, blebeću što im padne na pamet. A ti ih slušaš. A i ti si mi... Sve su to puke laži. Laži, kužiš? A ti u to vjeruješ, ha? Vjeruješ?

OLGA: Jasno, da vjerujem! Naravno! A što bih drugo? Što? (Stanka.) Samo što prije, samo da nas što prije sve prelije, potopi, što prije!

MIHAIL (pošutjevši): No, da. No, da. Zbilja si glupa. Živiš tako fino, a ti, evo što!... Evo, kako žive ljudi – da im čovjek pozavidi! Žive, lijepo. Kupuju paravane, tepihe, sve ukrašavaju kristalom – da ti oči zaiskre od veselja. A ti grakćeš! Samo da što prije, samo da što prije! Baš si glupa. Vjeruješ u bajke, ha? Ne čitaš knjige, to je ono! A ja ih, vidiš – čitam! (Nasmije se.) Kapiraš? Evo, uostalom, ja za sve moram zahvaliti knjigama... U knjigama svi grofovi, knezovi, imaju ljubavnice. Mene su knjige nešto naučile! (Proteže se.) Evo i ti si također ljubavnica – moja! (Zahihoće.)

Olga šuti.

Hej! Murlin Murlo! Skini plinsku masku, čuješ? Ma, ne, da nekome nešto kažem o svojoj ljubavnici – ne bi mi povjerovao, ismijao bi me! Rekao bi da nemam veze s mozgom! Istina, ljupka si, to da... dobro si građena... Samo što te treba koješta naučiti... Znaš li ti što ljubavnice rade u krevetu? Ee-vo!... A ti nećeš, čovjek te mora prisiljavati. No, zašto šutiš? Ha? Onda? (Stanka.) No, dobro, šuti, šuti!...

Olga bulji u pod, ne miče se.

No, lijepo, sad se nadurila! Sad bi još samo falilo da zaplačeš! (Stanka.) No, dobro, zbilja, hoće li doći do potresa? Ha? Istina? Ma, lažu!... Ne bi smjelo... Nikako ne bi smjelo... (Ponovno se proteže.) E, što volim život! Koliko je u njemu radosti, koliko je u njemu zadovoljstava, sreće! Voliš li ti život ili ne, reci, ha? Voliš, ne voliš, hajde, reci!

PREMIJERE

RAZGOVOR

PORTRET

FESTIVALI

MEDIJ

VOX

HISTRIONIS

EDUHARODNA

SCENA

AKTUALNOSTI

TEORIJA

FOAJE

MI U SVIJETU

NOVE KNJIGE

DRAMA

OLGA: Prestani. Otiđi već jednom doma. Dozlogrdio si mi. Dozlogrdio si mi! Sjediš ovdje, brbljaš, lupetaš bez veze! Hajde, otiđi. Uskoro će doći mama s posla, psovat će što trošimo svjetlo!...

MIHAIL: Pa što, ako dođe, neka dođe, fino. Što se to mene tiče? (*Smije se.*) Čemu žurba, kad je stranka u kući, ha, Murlinka?

OLGA (*trzne ramenom*): Glava me boli.

MIHAIL: Glava nije guzica – zaveži je i leži. (*Hihoće.*) Ništa ti ne shvaćaš, ništa! Glu-u-u-pa si! Glupača. Govorim ti kako je u životu sve lijepo uređeno, razumiješ? Odradio si svoje – odmori se, popij, prikupi snage, poigraj se sa ženskama. A onda – opet radiš i možeš se jedino sa zadovoljstvom sjećati kako ti je bilo lijepo i kako će ti doskora biti još ljepše. Ženske! Eh, ženske! Ništa vi u životu ne kužite! Nemate pojma što ćete s kobasicom koja vam se nađe u ruci! "Babe lude, babe lude, kao guske glupo gaču, za rajčicom žarko žude, pa rad nje i u vrt skaču!" (*Smije se.*) Neće biti nikakvih potresa! Neće i gotovo. Ja to znam. Ja to osjećam.

OLGA: Najbolje da sve ode u vražju mater! Što prije, što prije, što prije!

Šutnja.

MIHAIL: Ubrzo ću ti nešto darovati. Hoćeš? Darovat ću ti. Zdipit ću od Ire lovni i kupiti ti dar. Hoćeš da ti kupim hulahupke? Zašto šutiš? Ne želiš hulahupke? Pa jasno, duri se! Dobro, dobro. (*Stanka.*) Nekako sam te počeo žaliti... Ma dobro, nemoj se vrijeđati. No, čuješ? Ne? Nemoj se vrijeđati, rekao sam!...

OLGA: Miša, slušaj... Slušaj, Miša!...

MIHAIL: Ha? Što?

OLGA: Mišice!...

MIHAIL: Ma što je?

OLGA: Meni Bog prijete prstom, kada dolazi. Dođe, sjedne u kut, sjedi i prijete mi... Gleda me tako nelijepo, znaš, Miša? Čuješ, ili ne?

MIHAIL: Što je, opet si počela ludjeti? Prestani se be-dirati! Opet počinješ sa svojim crtićima, ha?

OLGA: Ma ne, Mišenjka! To ti je jedan takav striko, s bradom. Debeli-predebeli! Pravi. Bog. Ma, on je Bog. Stalno dolazi k meni. Prijete mi prstom i tako. Ostavi me na miru, Miša, može? Hoćeš?

MIHAIL: Samo da nešto brbljaš. Nisi raspoložena, je li, ha? Predomisli se. Dva mjeseca kao da si bila zadovoljna, veselila se, očekivala me, a sada se – duriš, izmišljaš! Ja nekako ne kužim, o čemu ti to, ha?

OLGA: Miša, govorim ti uopće, općenito. Okani me se, dobro? Hajde, bolje da se razidemo u miru i slozi. Jer ovo ne može dobro završiti! Mene je sram, kad sretnem tvoju lru! A ona ti je još i trudna! Sramim se, žalim je! I što je nama dvoma palo na pamet? Pa tu nema ljubavi! Ti svoju lru nećeš ostaviti. A već ionako imaš dvoje djece! A zašto, reci? Samo iz puke dosade. Ovako više ne ide. Otiđi, čuješ? I nemoj se više pojavljivati ovdje! Dosta je! Evo, jučer smo dobili podstanara. Novoga. Neugodno mi je pred njim. Mladi specijalist, tek što je završio školovanje, doputovao je iz Lenjingrada, zaposlit će se. Shvaćaš li ti mene, ha? Ovo je kraj, Miša. Otiđi i ne vraćaj se više, dobro? Više ti neću otvoriti vrata. Ovo je kraj. Otiđi.

Ponovno krik s onu stranu prozora. Olga i Mihail ne obaziru se na njega.

MIHAIL: Podstana-ar? A što će ti taj podstanar? Što to izmišljaš? A što će ti on? Majka ti na njemu zarađuje novac, pa dobro, ali što ti imaš s njim? Neka lijepo sjedi u svojoj sobi... Šmokljan neki, bljedunjavi, s naočalama!...

OLGA (*ustaje*): Dosta je, rekla sam! Poigrali smo se i gotovo! Više nemoj dolaziti k meni! Gotovo je. Ne diraj me! Ja sam bolesna, je li ti jasno? Ja idem na injekcije, je li ti jasno? Ne diraj me, je li ti jasno?!

MIHAIL: Derat ćeš se u mrtvačnici. Što mi se sad tu dereš?... Ja odlučujem što ćemo i kako ćemo, ja, ja, a ne ti. Što mi se sad tu dereš?!... Mogao bih te i nalemati. I tebe i tvoje podstanara! No? Hoćeš?

OLGA (*krikne*): Njega ne diraj! Samo ga pokušaj dirnuti! Da se nisi usudio!

MIHAIL: Jasno, jasno... Čuj, kako se uskrešala!... Naučio sam te da tražiš muškarce, to, je li? Odlučila si se prebaciti na podstanara, da s njim ljubakaš, ha? Naučio sam te te stvari na svoju štetu, ha? Vucaruša si ti kolo-dvorska, vucaruša, vucaruša!...

OLGA (*navali šakama na Mihaila*): Odmah prestani! Zaveži! Odlazi odavde, rekla sam, odlazi, odlazi, jesi li čuo?!

MIHAIL: Samo ti govori, samo ti i dalje ovako govori sa mnom, samo ti lijepo vrišti, samo vrišti! Čuj, kako se raskrešala! A ja bih sve o tebi mogao reći tvojoj majci, ha? I reći ću, i reći ću joj! Reći ću joj, evo, ti tetošiš svoju kćerkicu, misliš da je bolesna, ha? Ti, evo, reći ću joj, dereš karte na večernjim predstavama, a tvoja kćerkica nije bolesna, nije bolesna, ne! Nije ti ona bo-

lesna! Toliko se ševi s muškarcima, da već sva zaudara na kurtone, evo tako!

OLGA: Nosi se van, životinjo! Van, rekla sam!

MIHAIL: Kakva krokodilka! Naučio sam je živjeti, a ona se dere! (*Krene prema vratima.*) Ma, morala bi klikatati od veselja, kujo jedna, što sam te uopće i pogledao! Kome si ti uopće potrebna? Murlin Murlo! Pa je li tebi jasno koliko ženskih čezne za mnom?! Jedna bolja od druge! Točno tako! A ja sam tebe, baš tebe izabrao! Zato, moglo bi se reći, što sam te požalio, zato što su nam stanovi u susjedstvu, ne mora se daleko hodati... A ona... Dvadeset osam joj je godina, gledam je, a ona se samo muči, požalio sam je, uzeo sam je, nju, nesretnu

PREMIJERE Murlin Murlo!

RAZGOVOR OLGA: Odlazi, odlazi, otidi odavde, van odovuda, van, van!

PORTRET

FESTIVALI

MEDIJ

VOX

HISTRIONIS

MEĐUNARODNA

SCENA

AKTUALNOSTI

TEORIJA

FOAJE

MI U SVJETU

NOVE KNJIGE

DRAMA

MIHAIL (*na vratima*): A osim toga, reći ću tvojoj materi da si me ti sama odvukla u krevet! (*Olga gura Mihaila kroz vrata, on se opire*): Što je, reći ćeš da nije bilo tako, nije bilo tako, ha? Bacila se na mene, samo što me nije ugušila, ne? Nije li tako, ha, nije? Nije bilo tako? OLGA (*drži vrata*): I ja ću... vidiš... ja ću sve reći tvojoj Iri! Čuješ? Reći ću joj, sve ću joj reći!

MIHAIL (*drži vrata*): Samo reci... samo reci, kujo! Ira je u drugom stanju, ne smije se uzrujavati! Gle, kako se uzvrpoljila, uš, buha, kuja! Reci, reci! Gaduro! Samo probaj! OLGA: I hoću! I hoću!

MIHAIL: Čuvaj se, gaduro nijedna!... Pazi... Sutra ću opet doći... Da se ogledamo, prsa o prsa. I samo se usudi zaključati! Samo pokušaj ne otvoriti! Smolom ću ti vrata namazati!

Olga tresne vratima. Nasloni se na njih leđima. Teško diše. Dugo tako stoji. Ode u svoju sobu. Obriše suze. Pogleda u zrcalo. Istisne prištić na nosu. Rumeni usta. Mihail stoji na odmorištu. Pali cigaretu. Prema odmorištu brzo se uspinje Aleksej. U ruci nosi aktovku. Aleksej je svjetlokos, mršav dečko s naočalama. Izgleda mlad za svojih 26 godina. Odjeća mu je pomalo nedotjerana. Na odmorištu je mračno. Aleksej se suočava licem u lice s Mihailom.

MIHAIL (*u mraku*): Stoj, tko ide...?

ALEKSEJ: Domaći.

MIHAIL: Mračno je, kao u crnčevoj guzici!...

Pritisne električni prekidač, upalivši tako svjetlo na odmorištu. Dugo i ustrajno promatra Alekseja.

Lijepo! Ti si bik, a ja sam krava. Bik ostaje bik, a krava – dobije mlijeko! Hi-hi-hi!

ALEKSEJ: Dobar večer!

MIHAIL: Ti si podstanar, je li?

ALEKSEJ: Vjerojatno. Mogu proći?

MIHAIL: Čekaj. Daj da se upoznamo, da popušimo, da potrgujemo. Mi smo ipak neki susjedi. No, što je? (*Stanka.*) Odakle si? Iz Lenjingrada? Došao si na kombinat, ha? Kombinat, naravno. Za stalno? Ubrzo ćeš ti pobjeći odavde! A zašto se nisi uselio u neki sustanarac? Nema mjesta. Iznajmljuješ podstanarsku. Imaš dovoljno novca. Ubrzo će nastupiti potres, nisi čuo?

ALEKSEJ: Ja bih prošao, mogu? Umoran sam.

MIHAIL: "Pisali smo, pisali smo, prstiće umorili smo!" Ha? (*Smije se.*) Reći ću ti za svaki slučaj; ovdje ti se neće posrećiti. Ali ja bih te mogao – unesrećiti! Što će ona tebi? I što ćeš ti – njoj? Jesi li me shvatio, ha?

ALEKSEJ: Ne, nisam shvatio! O čemu je riječ?

MIHAIL: Nisi shvatio. Shvatit ćeš ubrzo... Upozorio sam te... Idi, idi... Idi, četverooki!

Aleksej otključa vrata, uđe u stan. Olga, koja je osluškivala na vratima, odskoči u stranu, u dno hodnika.

Mihail još malo stoji, puši, odlazi u svoj stan – na suprotna vrata.

OLGA (*Alekseju*): Zdravo.

ALEKSEJ (*skida ogrtač, preobuva se*): Dobar večer.

OLGA: Evo, ovdje su vam šlape. Zašto ste svoje donijeli sa sobom, u našem domu ima mnogo pari šlapa. A vi njega – nemojte slušati! On nije normalan. Nisu mu baš svi doma. On je nitko i ništa. Nitko i ništa.

ALEKSEJ: Tko? Kome nisu svi doma?

OLGA: Pa onome... koji je s vama maloprije, tamo na odmorištu... No, pa ne stubištu! On vam ima u glavi samo jednu mozgovnu vijugu, a i ta je – isprekidana!...

ALEKSEJ: Smiješno.

OLGA: Ha? Ne razumijem, zašto. Nisam vas baš shvatila, zašto?

ALEKSEJ: Izgovorili ste smiješnu rečenicu. Moram je zapisati.

Odlazi u svoju sobu. Olga za njim. Zastaje na vratima. Gleda kako Aleksej skida kaputić, prostire po stolu papire, vadeći ih iz torbe.

OLGA: A ja sam vam, vidite, postavila jabuke. Jedite. Posve su svježje. Maloprije sam ih ubrala sa stabla. To je besplatno, majka ne zna za to. Rastu u našem vrtu!...

ALEKSEJ: Ma, zašto ste bez pitanja... Ne, ne. Neću ih jesti. Hvala vam. Ne ću.

OLGA: Ma samo vi njih jedite, pojedite sve, ona neće ništa znati. Reći ću da sam ih ja pojela. Ništa strašno, jedite, ne bojte se!

Aleksej nešto zapisuje na list papira, uzima jabuku, jede.

ALEKSEJ: "...a i ta je isprekidana". Imate svoj ljetnikovac?

OLGA: Ajoj, kakav ljetnikovac! Tako, običan povrtnjak, mali. Izvan grada. Nije daleko, tu, na par koraka. Tri jabukova stabla s jabukama, krastavci na gređici, rajčice, višnje, paprika. Nama je sve ovdje blizu. Naš je grad malen, sami ste vidjeli. Kažu da ovdje živi nekoliko tisuća stanovnika. A ja bih rekla – tridesetero ljudi. Svaki dan gledaš jedne te iste njuške. U nas je, ovdje, mislim, malo ljudi!...

ALEKSEJ: A kombinat je velik... Zapravo golem. U njemu radi mnogo ljudi?

OLGA: Na koksokemu? Aha. Mnogo. U njemu radi cijeli grad. Svakog jutra, poput žohara, izlaze iz rupa i brzaju prema kombinatu. Naš je gradić nešto kao kombinatova vreća za spavanje. I ja sam također morala otići onamo. Raditi, mislim. Drugog izlaza nije bilo. Ali, evo – bolesna sam.

ALEKSEJ: Bolesni ste?

OLGA: Nije to zarazna bolest, zarazna, ne. Pojedite to, pojedite! Jedite jabuke, ne bojte se! Oprala sam ih sapunom. Ja sam bolesna, aha. Već deset godina sjedim doma. Kad sam završila školu, otišla sam, nešto sam malo odradila, kojih tjedan dana, i – stop, gotovo, kraj. Radila sam i u koksokemu, aha. Težak posao. Nisam mogla izdržati. Ne mogu ni raditi, ni knjige čitati, ne da mi se. Tako da bih vam ja samo spavala, cijeli život, od jutra do noći. (*Osmjehuje se, protegne se.*) Evo, kakva sam vam ja.

ALEKSEJ: Zar je to bolest?

OLGA (*veselo*): Bolest! Još i kakva bolest! Liječnici kažu: bolest. Nisu me htjeli uzeti u bolnicu, a onda je majka otišla onamo, pa se na njih, na liječnike, iskričala, pa su me onda počeli liječiti. Moja vam je majka takva, borbena, to ste već sigurno zamijetili, aha. Ona radi na odgovornom mjestu, ona mora biti takva. Kida karte na ulazu u kino. Sve joj ženske naokolo zavide, što ima tako dobar posao. Za žensku – naj-naj posao u našem gradu! A i zarada je dobra, ne mora prevrtati vreće.

Mama je baš zato borbena. Ne smiješ joj slučajno tutnuti prst u usta – odgrist će ti ga! Evo, pokušajte, pokušajte – odgrist će vam ga!

ALEKSEJ (*sakrije ruke*): Ma, ne, neću!

OLGA (*nasmije se*): Ajoj, kako ste vi smiješni! Ja sam to samo tako, namjerice, rekla, našalila sam se! Moju majku poznaje cijeli grad, svi je poznaju! Ona vam je u nas znamenita, kao neka glumica. Sve zna. Sve novosti. Evo, govore, da će ubrzo doći do katastrofe, sve će nas zasuti, ili ćemo se svi potopiti. Je li to istina, ha? ALEKSEJ: Laži. Nije moguće da vi to vjerujete?

OLGA: Ajoj, vjerujem, vjerujem! Pa svi mi proživljavamo takav život, da bi sve to jednom moralo završiti, ne? Ali, evo. Neće završiti lijepo. Ne, lijepo neće završiti!

ALEKSEJ: A što? Kakav život? Život kao život. Ja mislim da je sve normalno. Čak i sjajno. Kao i svagdje drugdje. Gradić je malešan, ali je prilično drag. Nije? Prilično je drag!

OLGA: Drag? A-a. No, da. Naravno, drag je. Sigurno da je drag. Točno: drag je. Ako se vama sviđa – znači da je tako. I, zbilja, što ja to, ha? (*Smije se.*) Pa živimo lijepo, no! Eno, u parku stoje kipovi!...

ALEKSEJ: Kipovi?

OLGA: Aha. Kipovi. Znaite, ja sam prije mislila da su tamo nekoga pokopali, pa napravili kip, obojili ga zlatom, postavili ga na mjestu gdje je grob... Ima ih tamo mnogo, otidite onamo, pogledajte... Neki stoje s veslima, neki s knjižicama. Ima bijelih i zlaćanih. Ja sam mislila da su to pokojnici. Obojeni pokojnici. A uspostavilo se – da je to samo tako, radi ukrasa!...

ALEKSEJ: Sigurno ću otići onamo!...

OLGA: Ajoj, ima vam kod nas kojekakvih provoda! Evo, k nama će sutra u dom kulture doputovati pigmejci, priredit će koncert. Kupila sam dvije ulaznice, dvije. Hoćemo ići?

ALEKSEJ: Br-r-r! Gledati nakaze? Nije li vas sram? Najljepša vam hvala. Neću ići onamo ni za što na svijetu!

OLGA: Možda vas nisam shvatila? Rekla sam: koncert, jako zanimljiv!...

ALEKSEJ: Oprostite mi, umoran sam od posla. Radio sam danas cijeli dan. Razmatrao sam poslove. Kako god uzeli – to mi je dužnost. Nije jednostavno upravljati ljudima. Takvo povjerenje – treba opravdati. Do spavanja je ostalo zbilja malo vremena. Dopuštate – da se prihvatim posla?

OLGA: Posla? Pa tek ste se vratili s posla!

ALEKSEJ: No, mislim, htio sam nakratko sjesti, koješta pribilježiti. Danas prema planu moram napisati četiri stranice. Razumijete?

OLGA: Razumijem! Pišite!

ALEKSEJ: Moram biti sam.

OLGA: Ja vam neću smetati. Sjedit ću malo ovdje i to je sve. Pišite! (*Sjedne na krevet, lamata nogama.*) S vama je tako zanimljivo razgovarati! A znate li vi zaozbiljno da će biti potres?

ALEKSEJ: Ne, ja to nisam rekao. Ja ne znam ništa. Ništa.

OLGA: A ja mislim: ako naš podstanar kaže da će biti potres, znači – bit će! Zato što znam da ste vi jako jako pametni. Ja sam to odmah shvatila. Znači, bit će, ha?

PREMIJERE

RAZGOVOR *S onu stranu prozora ponovno krik. Stravičan, zvjerski. Jeka ga raznosi gradom.*

PORTRET

FESTIVALI

MEDJI

ALEKSEJ (*Iecne se, prilazi prozoru, gleda prema mračnoj ulici*): Gospode Bože, pa što je ovo? Kako to možete podnositi? I sinoć se dogodilo to isto. Jezivo, zbilja stravično!...

VOX

HISTRIONIS

OLGA: Ma nemojte. Ne obazirite se na to. Ta se zgoda kod nas događa – svaki dan! Svake noći ovako, cijeli život. To vam se zove "Glazba Čajkovskoga". Ili se netko zafrkava, ili zbilja nekoga kolju. Sam Bog zna.

ALEKSEJ: Možda bi trebalo javiti miliciji, telefonirati im? Neka dođu, neka istraže, ha?

OLGA: Ajoj, kakva milicija! Ovdje kod nas od nje ni traga ni glasa. A telefonirati nemamo odakle. Nema telefona.

A i ne treba, zapravo. Pa zbilja, zašto da ljude bez potrebe uznemiravam? Možeš misliti, milicija! Pa oni su u službi, oni moraju loviti bandite, zašto da im dosadujemo? (*Smije se.*) Ja mislim ovako – netko se jednostavno dere. Ljudi se zabavljaju, od dosade.

ALEKSEJ (*gleda kroz prozor*): Pa je li moguće ovako urlati od dosade? Kao da nekoga kolju, ubijaju!...

OLGA: Čovjek je od dosade spreman i na druge stvari... Dosada može izazvati koješta mnogo gore. Može, da. (*Stanka.*) Ali, općenito govoreći, kod nas nije dosadno. Štoviše, kod nas je čak i jako veselo. Svidjet će vam se. Imamo i kino. Pa i dom kulture. S onako, znate, s golemim stupovima! A osim toga, još smo u djetinjstvu vidjeli leteći tanjur. Toliko da znate! Da, da, da! Možete misliti! Eno, tamo, iznad susjedne kuće! Ja, sestra, majka! Vidjeli smo ga! Inna, moja sestra, ona se toga sada više ne sjeća, ni majka se toga, ne znam zašto, ne sjeća, a ja se toga, vidite, sjećam! Aha, nego što ste mislili!?

ALEKSEJ: Ozbiljno? Tanjur? Vidjeli? Ne, to ne može biti! (*Premješta po stolu papire, nešto piše.*)

OLGA: Ma što vi to? Vidjeli smo! Tanjur! Aha! Bijeli! Golem-pregolem! Evo, iznad one kuće, tamo! Ja se budim, vrijeme: negdje oko pet ujutro, već je bila jesen, majka stoji kraj prozora samo u kombineu. No, ispred prozora, zapravo. Stoji i dere se kao da je kolju: "Ajoj, Gospode Bože, nastupio je smak svijeta, ajoj, Gospode Bože, ovo je smak svijeta, smak svijeta, smak svijeta!!!"

Aleksej pogleda Olgu, nagne se nad stol. Olga ustaje, prilazi mu, promatra preko njegova ramena njegove papire.

Sestra i ja gledamo, priskaćemo, a ono – tanjur u zraku. Iznad kuće. Ja se budim, vrijeme negdje oko pet ujutro, jesen, majka vrišti, aha. A mi, kaa-ko smo priskoćile!... A tamo – tanjur u zraku. Evo, tako. (*Stanka.*) Ja sam baš od toga vremena počela vidati i Boga, kojekakve filmove!...

ALEKSEJ: Što, što?!

OLGA (*razdragano se smije*): Ajoj, vi ne znate? Meni se stalno prividaju filmovi, kuda god idem, aha. (*Na dušak.*) Čim dođem na neko mračnije mjesto, odmah mi se javlja neki striko s bradom, aha. Sjedne, sjedi. Sjedi i gleda. Nije strašan, ne. I onda počinju neki filmići, glazba, zemlje, počnu se redati zemlje, kao knjige, palme, onakve – krasne-prekrasne! I što je najbitnije – taj striko. Sjedi!

ALEKSEJ: U mraku?

OLGA: Da. Aha.

ALEKSEJ: A kako znate da je to Bog? Možda ga, uopće – nije ni bilo?

OLGA: Ne znam. Ja to tako zovem. A općenito uzevši – jednostavno striko neki, s bradom, i ništa više!...

Dugotrajna stanika. Aleksej pomno promatra Olgu.

ALEKSEJ: Jasno... Jasno... Vi ste ipak nekako čudni... Trebalo bi... Bog, velite?

OLGA: Aha! Bog!

ALEKSEJ: Zanimljivo, Jasno... Jako ukusne jabuke... (*Zakašljuca.*) A vi... zašto ne odete, ne gledate televiziju? (*Stanka.*) Čini mi se da se danas prikazuje neki krimić, ne?

OLGA: Pa mi nemamo televizor. Mama se boji zračenja. Zato ga i ne kupujemo. Imali smo ga, prije – prodali smo ga. Zato što mamu televizor ozračuje. Rekli su joj na poslu da televizor uzrokuje – ozračenje.

ALEKSEJ (*začudeno*): Kako to?

OLGA: Ne znam. Majka mi govori: ne mogu spavati, televizor me, veli, ozračuje. I tako smo ga prodali.

ALEKSEJ: Ali, mogli ste ga premjestiti u kuhinju, ili u drugu sobu. Evo, ovamo, na primjer, ha? Niste pokušali?

OLGA: Probali smo! Kako ne bi! Ipak ozračuje. Majka kaže: prolazi kroz zidove.

ALEKSEJ: Što prolazi?

OLGA: Ne znam. Zračenje, navodno, prolazi.

ALEKSEJ: Kroz zidove?

OLGA: Ma da. A zračenje – to je jako štetno. Od njega dolaze sve, baš sve bolesti. Veli mama da su joj to rekli na poslu. Čak se može i očelaviti, kaže, od zračenja.

ALEKSEJ: Od televizora?

OLGA: No, da, od televizora. Što, niste znali? No, evo. A još govorite da ste – obrazovani. Pa kako to ne znate?! Pa to svi kod nas u gradu znaju. Svi se ozračuju, ali svi žele gledati televiziju, i gotovo. Kod nas sve nevolje dolaze od televizora, od njegovih zraka. Čak i kad je isključen, iz njega, znate, izlaze neke zrake, koje oči ne vide, i padaju na čovjeka. Da! Ma što je vama? Ja sam, istina, bez mamina znanja, odlazila k Iri, našoj susjedi, gledati mnogoepizodni serijski film, "Robinja Isaura". Jedan dobar, životni film. Ja sam samo plakala. Od početka do kraja. Tako sam je žalila, tu robinju. Kakva vam je to čestita žena, kulturna. Tako nesretna. Kao ja. O-o! Ali ja sam samo povremeno odlazila pogledati taj film, nisam se jako ozračila, tako da, ništa!...

ALEKSEJ: Da. Zanimljivo... Jako zanimljivo!...

OLGA: A, mogu vas nešto upitati?

ALEKSEJ: Mi smo, čini mi se, na "ti". Hajde da budemo na "ti". Pa mi smo gotovo vršnjaci. Na "ti", dobro?

OLGA: Na "ti", da. Mogu vas upitati? Hajde da prijedemo u moju sobu. U veliku, u onu, dobro? Jer je ovdje baš sada počelo zaudarati.

ALEKSEJ: Da, točno, osjeća se neki slabašni zadah... (*Začudeno.*) Što je to?

OLGA: Evo, u našem se gradu pojavila ta nevolja, ta muka. Od kokošje farme puhne vjetar – počne zaudarati na jedno. A onda počne puhati od koksokema – pa zaudara na nešto drugo. A naš je stan takav, jedni su prozori okrenuti prema farmi peradi, kao ovi, vaši, a drugi, u velikoj sobi, prema koksokemu. Naime, prema kombina-tu. Evo sada je ovdje počelo zaudarati od peradarske farme. Da prijedemo onamo, dobro? Majka kaže da je

korisno udisati taj zrak, što se tiče zdravlja, ali meni je to jako mučno. Idemo prijeko, ha? Ja tamo imam tekicu, album!...

ALEKSEJ: No, dobro, može, idemo. (*Ustaje od stola.*) Ali ne zadugo, nadam se. Možda bi trebalo zatvoriti ovo okance?

OLGA: Ne koristi. Ovo je derutna soba. Zrak prolazi kroz pukotine. I moglo bi još jače zaudarati. Sve će se poslije samo izvjetriti. Idemo.

ALEKSEJ: Ali, ne na dugo.

OLGA: Ne, ne! Ne na dugo! Brzo ćemo! Znae što sam vam još htjela reći...

Izlazi u hodnik. Olga hoda natraške, pokazujući Alekseju put. Ulazi u veliku sobu.

Sjednite... Ne, na divan, aha. Ne bojte se, nećete ništa zamazati. Tu su prekrivači. Mama sama šiva prekrivače za namještaj... Evo, htjela sam vam još ponešto reći o Bogu i o majci!...

ALEKSEJ: Što, što?

OLGA: Ma ne, pogrešno ste me shvatili! (*Smije se.*) Baš ste smiješni! Htjela sam vam reći, što mi je Inna pripovijedala dok sam bila mala...

Hitro uđe u "mračnu" sobu, skine s police album, vrati se k Alekseju, sjedne na stolac i počne grozničavo li-stati album. Aleksej sjedi na divanu, osvrće se.

ALEKSEJ: Koliko imate cvjeca, koliko teglica... More!

OLGA: Aha, more! Sve sam to ja sama posadila. Kaktusiće, kojekakve cvjetice. I majka ih također sadi. Mičurinke! Ona i ja, mi smo vam prave – Mičurinke! (*Smije se.*) Ali, evo, slušajte što mi je Inna pripovijedala. Majka istuče Innu, istuče je, a ona ti meni plače i govori: "Olga, naša je mama zločesta, jako zločesta. Stara je i zločesta. Znaš, ona je tako stara, da je čak i stričeku Isusu Kristu čavlima pribijala ruke na križ..."

ALEKSEJ: Ma, to su bedastoće!...

OLGA: Aha. Govori: "Evo, ovaj je mezimčić ona pribijala čavlicem!..."

Uhvati Alekseja za ruku i zatrese mu mezimac. On uplašeno trgne ruku.

A meni je majka pripovijedala o Bogu, učila me moliti, ali me nije uspjela naučiti. A nakon toga, pošto mi je Inna sve ispričala, mislila sam o majci: "Ma kakva je ona gadura, kad tako skriva svoj odnos prema Bogu! Pa sama mu je, sama mu je pribijala ruke, a evo kako se sada pretvara, moli mu se tobože, a i mene uči moli-

ti..." A evo sada se sjećam što mi je Inna govorila o majci, sjećam se kako je majka cijeli život proživjela bez muškarca, zato što nam je otac odavna-odavna umro, sjećam se nečega, sjećam... A i majku počinjem tako žaliti i žaliti, a ne znam čak ni zašto. (*Smije se.*) I Innu također žalim. Nesretna je. Muž joj se utopio, djece nema. Često pije. Više nema posla. Svi joj se rugaju. Ja sve, baš sve, žalim i žalim, znate. Ja čak ni muhe ne ubijam: eno, koliko ih u nas leti. Pa one su živa bića, je li tako? Ja ih žalim. Svi smo mi nesretni. Kadikad bi čovjek mogao pomisliti: da ima pravde, ili čega to, sve bi nas nešto zasulo, ili bi nas potopilo, kao mačiće. Da se ne mučimo. Meni ponekad srce zamire – toliko žalim sve nas. Stalno se tužim i tužim Bogu. Žalim sve-sve živo. Ne znate zašto je tako, ha?

PREMIJERE
RAZGOVOR

PORTRET *Dugotrajna stanka. Aleksej sjedi na divanu, ruke je položio na koljena. Smješka se, promatra Olgu.*

MEDU ALEKSEJ: Kako ste vi čudni... Jednostavno čudesni!...
OLGA: Istina?

VOX ALEKSEJ: Nikada nisam sreo ovakve ljude... Zbilja ste neobični... Zanimljivo. (*Stanka.*) Pripovijedate mi stravične priče... Strašne i prestrašne... Sad o Liliputancima, sad o Kristu, sad o Bogu, koji dolazi k vama i sjedi. Pa evo i o nekim tanjurima... Jednostavno, kao što se događalo u djetinjstvu: "Stoji crna-crna kuća, u njoj živi crni-crni čovjek..."

MEĐUNARODNA
SCENA

OLGA (*smije se*): Aha. A on govori i govori: "Vrati mi moje srce!"

AKTUALNOSTI
TEORIJA
FOAJE

MI U SVJETU *S onu stranu prozora krik koji razdire dušu. Aleksej se leagne. Oboje šute. Oboje se nasmiju.*

DRAMA Evo. Napišite mi ovdje. Za uspomenu. (*Pruži Alekseju album.*)

ALEKSEJ (*uzme album, metne ga na koljena, prelistava*): Ne znam – što.

OLGA: Znate, znate! Kako ne biste znali! Samo se prisjetite: "Ovo ne piše pisac ni poeta, već obična cura od dvadeset ljeta." To sam ja izmislila. I sročila. Kad mi je bilo dvadeset godina. A sada – evo koliko mi je već! Vidite li ovu stranicu?

ALEKSEJ: Da. I?

OLGA: Ovamo upišite ono najbitnije. Što piše na vrhu?

ALEKSEJ (*čita*): "Otkrivši tajnu, sam sebe gubiš, a sada mi reci – koga ljubiš?..." "Ljubiš se ne piše s "i" – "lju..."!

OLGA (*smije se*): Pišite, pišite! Ne bojte se! Ovo je tajna

stranica! Poslije ću je zalijepiti! Ja inače ovaj album nikome-nikome nisam pokazivala! Vi ste prvi! Nitko ga ne će čitati! Hajde, pišite!

ALEKSEJ (*namješta naočale*): Ja nikoga ne ljubim!...

OLGA (*tiho*): Nije istina!... To nije istina... Ljubite... U očima vam vidim – da ljubite. Jako ljubite... Svi imaju prazne-prazne oči, a vi – ne... Ljubite, ljubite, ljubite!

ALEKSEJ: A zašto ova soba ima dvokrilna vrata?

OLGA: To su napravili, kaže mama, da se lakše iznese pokojnik, možda zato da se lijes može lakše okretati!...

ALEKSEJ: A kamo vode ova vrata? I tamo je također soba?

Ustaje, otvara vrata "mračne sobe". Olga skoči, pokazuje mu.

OLGA: Aha, ovo je moja soba. Kad mi noću dođu multi-ći, ja govorim, vičem, čak i u snu. Pa je mami palo na pamet da me premjesti ovamo. Da ne smetam. Ovdje je dobro. Eno, kakvi sve umjetnici vise okolo po zidovima, vidite? Ja sam sve filmove kod majke gledala, sve do jednoga, neke čak i više puta. Pa besplatno mi je! Kadikad postavljam ovamo svijeće. Majka me grdi, da ne bih zapalila kuću!...

Stali su u mračnoj sobi, jedno nasuprot drugome. Olga sjedne na drveni ležaj. Gleda Alekseja odozdo na gore.

ALEKSEJ: Lijepa sobica. Prikladna. Pristaje vam. Najbitnije je što možete pobjeći, sakriti se od svih. Zavidim vam.

OLGA: Ajoj, nemojte mi zavidjeti, nemate zašto! Moj vam je život tako odvratan! (*Stanka.*) A majka uzima na stan samo neoženjene. Želi me što prije udati. Da se upoznamo, dečki i ja. (*Smije se.*) I Inna se mora udati, a i ja se moram udati. Treba obavezno priskrbiti majušno djetence. Ja tako jako želim dijete! Jako-jako! Evo, ovakvoga! Ja bih ga tetošila, nunala ga, kupala bih ga... Ovaa-koo!... Majka nam ne dopušta držati mačku, ona zaudara... A ja bih i mačku tetošila. Ovaa-koo! Samo što se kod nas nitko ne zadržava, svi bježe iz našega grada, ne sviđa im se. A ja, vidite, mislim: da se nađe čovjek, da me odvede odavde, ja bih tom čovjeku pristala i no-ge prati i raditi sve-sve na svijetu! Djecu mu radati!

ALEKSEJ: Idem ja!...

OLGA: Čekaj, Aljoša... Pričekaj!... Morala bih... (*Otrči brzo, na prstima, u hodnik, protrese ulazna vrata, hitro se vraća.*) Pričekaj, Aljoša... Reci, ja sam strašna, da? Ili oni sve izmišljaju? Da? Jesam li strašna? Reci po istini!

Diše Alekseju u lice. Aleksej sjedne na ležaj.

ALEKSEJ: Odakle ti to, da si strašna? Pa ti imaš tako širok duhovni obzor... (Stanka.) Ti uopće nisi strašna... Posve si normalna... Čak i simpatična... Idem, dosta je... Laku noć.

OLGA: No, evo, evo, evo! Evo, evo! Ti si to rekao! Ti si rekao! Ja sam znala da svi oni lažu, znala sam, znala!

ALEKSEJ: Tko? (Pokuša izići iz sobe. Olga ga ne pušta.)

OLGA: Dečki! Pa i onaj također! Svi viču da mi je nos kao kuhani krumpir! Govore da sam Murlin Murlo. Glupani! Baš su mi pravi nadimak našli! A ni sama nemam pojma tko je to! Lažu, je li? Aljoša? Pa ja nisam nikakvo Murlin Murlo, ja joj uopće nisam slična, ne? Pa evo, ti si sam maloprije rekao, da ja imam onaj... kako ono?... jako veliki, je li to istina?

ALEKSEJ: Da, rekao sam!...

OLGA: No, evo! Ja sam lijepa! Ja sam jako lijepa! A oni nemaju pojma! To nije istina! Ja sam tako dobra, ja sve volim, svakoga požalim! Ja sam jako lijepa! Svlačila sam se, promatrala sam se u zrcalu, kad mama nije bila doma! Nije sve u ljepoti, govori mi mama! Evo, tako! Ona kaže da sam ja lutkica sajmišna! Ljepotica, govori! Lijepo sam građena, evo tako ti je to, Aljoška! Aljoša, Aleksejčiću, eto tako!...

Užurbanim prstima počne otkopčavati dugmad ogrtača. Dugotrajno, zastrašujuće zvonce na vratima.

(Plače.) Gospoo-ode Bo-žee!...

Aleksej, stisnut u kut, skoči s ležaja, provlači se u veliku sobu, ruši nekoliko teglica, gazi cvijeće, hitro bježi u svoju sobu, zatvara vrata, naslanja se o njih. A onda priskoči k stolu, počinje grozničavo pisati. Ustaje, poravnava Hemingwayev portret, skida ga, pokušava ga metnuti na drugo mjesto. Ponovno ga je uspio objesiti. Ubrzano nešto piše.

Olga odmahuje glavom, otirući suze. Ustaje. Uputi se prema vratima, zato što netko ustrajno zvoni.

OLGA: Tko je? Rekla sam ti – da više ne dolaziš! Čuo, pa prećuo? Ne? Što trebaš, ha?

INNA (izvana): Pusti me unutra, nesrećo!... Jesi li oglušila, ili što?

OLGA: Inna, ti si?

INNA: Pa tko drugi? Kome ste vi uopće potrebni, osim meni! Otvori, ili ću ti sad razbiti ova jebena vrata!... Kujo jedna!

Olga otvara vrata. Na pragu stoji Inna. Njoj je 35 godina. Na sebi ima bijel, zablacen ogrtač. Usnice su joj namazane. Jako, moglo bi se reći, ofucana dama. U dotičnom trenutku – pijana.

OLGA (vikne): No, što trebaš? Zašto si došla tako kasno? Dolaziš ovamo, plašiš ljude!... Ja već spavam, majke nema, što trebaš? Nemaš li svoj vlastiti dom, je li, zašto se vucaraš po tuđim kućama, ha?!

Inna ostaje u hodniku, zauzima pozu manekenke, zabaci narančasti šal preko ramena.

INNA (glasno): Inna Zajceva! Sovjetski Savez! Prvi puta bez brnjice! (Veselo.) Olja! Došla sam se oprostiti od vas! Od tebe, sestrice! Od mamice! Kažu da će noćas doći do opće propasti! Svi ćemo biti pokopani! Hajde da se oprostimo, je li, kao ljudi, premda ste vi, obje, najobičnije kuje, psice po naravi! (Izvadi iz torbice bocu jeftina vina.) No, što buljiš? Aha. Ja sam se opet nacvrcala! No, a kako da se čovjek u ovakvim okolnostima ne napije? Olja, kako? Sestrice moja mila, rođena, kako? (Plače, grli Olgu.) Danas ćemo, kažu, svi odreda, tijekom noći, otići u piz... No, smak svijeta, mislim, razumiješ? Gotovo je, Olga, ovo su nam zadnji trenuci! (Rida.) Mila moja! Oprosti što sam te vrijeđala! Ali i ti si također odvijek bila prava gadura! I tvoja mama, također! Naime, naša zajednička! Danas, ipak, moramo, svi, jedni drugima oprostiti sve grijeha, ne? Hajde, dobro? No?

OLGA: Tko ti je sve to rekao?

INNA: Objavili su preko radija. Maloprije. Gotovo! Finiš! Levitan je, navodno, rekao: "Pripremite se, drugovi, sad će se naš planet sudariti s jednim drugim planetom! Molimo vas, da ostanete mirni..."

OLGA: Kako mirni? Što on to tamo trabunja? Tko ti je to rekao?

INNA: Sama sam to čula! Olja! Uključila sam radio. Levitan objavljuje: muzika, veli, nije dugo potrajala. No, i ja sam se onda, za posljednji put u životu, napila! Ionako valja umrijeti, pa što? Da potisnem strah. Otišla sam, posudila novac, kupila ovaj tu bučkuriš. Ali vas nisam zaboravila. Odlučila sam navratiti k vama. Mileni moji! (Rida.) Kucnuo je smak svijeta! Kako je u Bibliji napisano, tako se i ostvaruje! Pa govorili su, svi su govorili: pripremite se, pasja kopiladi, pripremite se, a mi, glupani, nismo vjerovali, nismo slušali, nismo vjerovali u Boga, u tvoju dušu, mama! Gotovo je, Oljenjka! (Ozbiljno.) A da možda odemo u sklonište?

OLGA (*rastreseno*): U kakvo sklonište?

INNA (*nakon male stanke*): I, što? Ja ću sad ovdje stajati, ha? Stoji, zakrčila mi prolaz, karioka blesava! Pusti me unutra!

Skida ogrtač, odgurne Olgu, prijeđe u kuhinju, zavirujući u posuđe, lupkarajući zdjelama. Stavi bocu na stol.

Zašto mi ne govorite? Za vas više nisam član obitelji? Ne želite znati za mene, ha?

OLGA: Nemoj opet podbadati!...

INNA: Daj, daj! Gdje je majka? Na poslu?

OLGA: Opet si pijana!...

INNA: A ti si opet trijezna? Što se špinčiš tu, sitni klinčiću! Ustala, stoji, gleda, molim te!

PREMIJERE

RAZGOVOR *Izvadi cigaretu, uputi se prema Aleksejevoj sobi. Olga stane na prag, ne propušta je.*

PORTRET

FESTIVALI Hoćeš li me propustiti, što ti je?

MEDU!

OLGA: Nemoj ići tamo. On radi.

INNA: Ajoj, a s kime on to tamo radi? (*Odgurne Olgu, kuca.*) Kuc-kuc!

VOX

HISTRIONIS

ALEKSEJ (*falsetom*): Tko je? (*Nakašljava se.*)

INNA: Srce tvoje! Može li se ući?

EDUNARODNA

SCENA

Aleksej skoči, zgužva papiriće po kojima je nešto zapisivao, prestrašeno bulji u Innu.

Dajte dami vatre, mladiću. Sve sam pretražila – šibica ni slučajno! O čemu se radi – ne razumijem! Šibice su postale deficitarna roba, što li? Zbog smaka svijeta, aha! Jednostavno neka diferencijacija, ovakva zajebancija s najobičnijim šibicama... (*Promatra Alekseja, smješka se.*) Kako je samo mladahan!

AKTUALNOSTI

TEORIJA

FOKUS

MI U SVIJETU

NOVE KNJIGE

DRAMA

ALEKSEJ (*zapali šibicu*): Izvolite.

INNA: A zašto ste tako uzbuđeni?

ALEKSEJ: Po čemu ste to zaključili? Uopće nisam.

INNA: Ručice vam dršču. (*Stanka.*) Imali smo ovdje jednog podstanara prije vas. I od njega sam također stalno molila šibice. Bio je prilično nagao. Govorio je: "Ja nemam šibice! Imam, veli, jednu, ali je i ta – vlažna!" (*Lupka se dlanom po ustima.*) Pardon, molim! Brzo je pobjegao. Od nas svi bježe. Ali vi od nas nećete pobjeći! Ne-e! Maloprije su objavili preko radija da će nas za koji tren sve tresnuti. Levitan je to objavio.

ALEKSEJ: Što je objavio? Kakav Levitan?

INNA: Takav, prirodan. Koji je objavio rat.

ALEKSEJ: On je odavna umro!...

INNA: Kako da ne, umro, da ne bi! Naravski! Živ je! Žii-

i-iv! Sama sam ga čula, na vlastite uši! Gotovo. Smak svijeta. Evo, nisu vjerovali u Boga, sada su to počeli preko radija prenositi. Evo, takoc! No? Pričajte: tko ste, što ste, mladiću, ha?

ALEKSEJ: A vi, tko ste vi, nisam shvatio!

INNA: Ah, pardon, oki-doki, nisam se predstavila! Inna Zajceva! Sovjetski Savez! Prvi puta bez brnjice! Sestra, ove ovdje osobe... Naime, Olge. Nekoć sam i ja živjela ovdje. Udala sam se poslije toga. (*Plače.*) Nesretno. Muž mi je odapeo. Pijan se utopio u rijeci. Imam svoju sobicu. U Prekorječnoj. Radim u izgradnji. Kao soboslikarica. Sva je ova anketa – za vas. (*Smije se.*) No, zašto stojimo?

ALEKSEJ: Ja n-n... ne z-znam!

INNA: Hajde, zdravlja ti. Idemo spavati. Da se rascmizdrimo, a sve druge raspizdrimo. (*Lupka se dlanom po ustima.*) Pardon moa! Mališan je čak i pocrvenio! Nevinašće, čak i s naočalama!... (*Smije se.*) Dajte, idemo nešto popiti! Pa treba se nacugati. Jer je ovako – nezanimljivo! Da se upoznamo, ha?

ALEKSEJ (*pošuti, uzdahne*): Idemo.

INNA: Tako, vidiš, bravo! Uz bocu ćemo utvrditi tko koga i s kime.

Izlaze u predsoblje. Olga stoji na vratima – sve je čula.

No, što gledaš, Mando Ivanovna, prostri stol! (*Lupka se dlanom po ustima.*) Ispričavam se, ja s njom kao s rođenom, kako dolikuje ljudima koji se vole. Hoćemo li, čašicu-dvije? Da nisi bolesna? Bolesna si. Moraš se liječiti. Idemo. Hej, što si tako mrzovoljna, kao da me zmajskim pogledom pališ! Hej, pa dobili smo novog podstanara, čuj, pa moram se s njim upoznati, porazgovarati, ne? Ili ne? Pa s kime da još razgovaram? On će mi pričati o dalekim zemljama, evo, to! Pa prostri već jednom stol, nemoj tako buljiti u mene!

Olga odlazi u kuhinju. Inna i Aleksej kreću za njom. Olga postavlja na stol zakusku, čaše, tanjur s rajčicama.

Ovo je moja sestrice, milašna, rođena... Zašto si se tako natrackala, kao neka maškara? A muha, koliko je ovdje kod vas muha! Pa k vama, musavice, inteligentni gosti uopće ne mogu doći u goste! (*Lupka se dlanom po ustima.*) Pardon moa! A ti nam posluži – muhe posebno, a kotlete – posebno. Sjedni, Ljoša! "Alek, Aljošenjka, s-s-sine, majčica tu je! Kanda je ss-in-čić uopće čuje!" (*Zaplače pa nastavi veselo.*) Pa ja znam, znam ja kako se ti zoveš! Da, znam. U nas, u ovoj našoj selendri,

svi sve znaju! (*Ponovno zapjeva.*) "I tako mi žii-vimo-o! Bez ča-aska ti-šii-ne-e! I svi će nam reći, jo-oj, bit će pla-aa-čaa!... Mučimo se, što ćemo, a uvečer – ločemo! Idemo! Zbogom, drugovi! (*Zaplače.*)

Toči vino u čaše, svi ispiju. Stanka. Inna gleda Alekseja, očekujući nešto, osmjehuje se.

No, hajde!

ALEKSEJ: Što – hajde?

INNA: Hajde, pričaj!

ALEKSEJ: O čemu da pričam?

INNA: O čemu, održi govor!

ALEKSEJ: Kakav govor!

INNA: No, dobro jutro! Pričaj o dalekim zemljama! Kako oni tamo žive, kako se oblače, što jedu, kako se voze automobilima... Ma, o tome kako se oni tamo ševe, bilo što!...

OLGA: Inna! Inna!

INNA (*lupka se dlanom po ustima*): Oprostite, omaknulo mi se!... Oprostite, drugovi! Mislila sam da sam u kru-gu drugarica na izgradnji komunizma. Ispričavam se!... A ona – gledaj, samo je pogledaj! Ona ne voli izraze! No, pardon moa, pardon moa! Gle sad, molim te! Pa valjda možemo bez cifranja, ne?! Evo, Alekseju, reci ti meni radije ovo: je li to bilo, ili nije?

ALEKSEJ: A što, zapravo?

INNA: Pa ono, u središnjem!

ALEKSEJ (*otirući usne*): Ne razumijem vas.

INNA: No, pa, središnji! (*Stanka.*) Ma, ono što se prikazuje na televiziji – evo što: ima li toga ili nema?

ALEKSEJ: Ne razumijem!...

INNA: On ne razumije! Ja od vremena do vremena gledam sve to, televizor, ne, pa si mislim: ne, ne može biti da sve to, sva ta ljepota, postoji na svijetu! Ne vjerujem! Ja, evo, mislim, to su snimili takav neki film. Pa podmetnuli još i glazbu, malo maglice, da ljepota bude potpuna. Ne vjerujem! Ja, vidite, mislim, da osim na svijetu ne postoji ništa, osim našega zatucanoga Šipilovska! Razumiješ? Nema, nema i gotovo! I na svijetu postoje samo četiri naše ulice: Lenjinova, Sverdlovova, Crveno-armijska i Jaružarska i – gotovo... I više ništa! A tamo izvan grada – samo šuma, šuma, šuma; beskrajna šuma, šuma... A tamo negdje u zraku sjede neki ljudi, koja sve izmišljaju za nas, razumiješ? Samo da sve nas primire, da bismo svi radili svoje zatucane poslove, od jutra do večeri, od jutra do večeri, od jutra do večeri i da ni o čemu ne razmišljamo, razumiješ? Postojimo samo

mi – i točka! I kao navijeni: ujutro trči na posao, rintaj, a onda doma – spavaj, žderi. A onda opet na posao... I tako svaki Božji dan, svaki Božji dan, svaki Božji dan, svaki, svaki... Ja se čak bojim nekamo otputovati na odmor. Zato što na televizoru govore: svuda vlada ljepota i sreća, a ljudi pričaju da su svagdje lopovi, kažu, sve same ubojice, svagdje! Kažu da su se pojavili čak i lju-dožderi! Evo, kažu, ljude kuhaju i jedu. Prave piroške i likuju: prodaju ih ljudima na kioscima, po deset kopejaka. A otkrivaju ih tek onda kad iz koje piroške slučajno ispadne ljudski nokat, nesamljeven, razumiješ? Svagdje se, kažu, jednostavno, događaju strašne stvari. A ljudima se živi! A, evo, i meni se živi – umirem od želje za životom! Želim živjeti, razumiješ?! No, razumiješ li ti mene ili ne? No, sve ovo što sam ti maloprije napričala – shvaćаш li ti ili ne? Shvaćаш?

ALEKSEJ: Ne razumijem... Naime, razumijem, ali ne sve!...

INNA: Aha! Razumijem, kad umijem! Baš tako. Ne možeš ti to razumjeti! Ti to ne razumiješ! Prava epidemija, ha? Jezik mi ne može izreći sve ono što što mi se mota po pameti!... Pa, evo što ćeš ti onda meni reći: Moskva, postoji li ona još, ili je više nema, možda je u zemlju propala, ha?

ALEKSEJ: Moskva? Moskva – stoji. I Lenjingard – stoji!...

INNA: No, evo. U Moskvi stoji, u Lenjingradu stoji, a u Šipilovsku, glupanima, ne stoji! (*Pjeva.*) Na stolu pune bočice, krenimo, djevojčice!

OLGA: Ma što ti tu lupetaš? Čovjek je stranjski, što će misliti o nama?! Alekseju, nemojte se osvrutati na nju, ona je uopće tako neotesana ženska, tako neotesana, da je to jednostavno strašno!

INNA: Daj, nemoj, Murlin Murlo! Seruckaš, strašilo! Začepi!

OLGA: Ti si strašilo, da znaš! No, baš se javila ljepotica! I ugasi tu cigaretu! Ne slušajte je, Alekseju, nemojte je slušati!

INNA: Pazi da ne dobiješ preko gubice! (*Stanka. Lupka dlanom po usnama.*) Pardon moa, mi to ovako, stalno, po domaću. Događa se da se i počupamo! Inače bi nam bilo dosadno. Koliko smo se često i s mamom poskub-le! Svaka sa svakom, aha! Potučemo se, pa onda poplačemo – i to je kakva-takva rasonoda, ne?! Bez toga bi nam bilo – dosadno! Ništa neobično, razumiješ? Sve je savršeno jasno. Mama radi u – gradskoj toplani, no, i što, grad plješće, skuplja spletke. Ja izgaram u izgrad-

nji socijalizma. A Olga, evo, od jutra do mraka razgovara s dragim Bogekom! (*Zaplače.*) Ja je od srca žalim... No, ona ti baš nije normalna, malo je priglupa, to si već shvatio, ha? Nemoj se uopće osvrtni na nju, razumiješ!

OLGA: Zaveži, rekla sam! Zaveži!

INNA: Ništa strašno. Mala tiha porodica! Najobičnija mala ludnica. Šizike-frenike! (*Odjednom brizne u plač, zabije glavu o stol.*) Olja-aa! Dajte da pijemo! Da se oprostimo, već sam čisto zaboravila! Mila moja sestriče! Oprosti mi! Koliko sam te puta uvrijedila! Evo, uskoro ćemo pomrijeti, sve će nas združnuti, kao žohare! Sve! I tebe, Alekseju, zajedno s nama! Ali, zašto tebe, mileni? (*Privuče Alekseja k sebi i sočno ga poljubi.*)

OLGA: Sjedni! Ne diraj ga!

ALEKSEJ: A da možda i ja pripalim?

OLGA: Pripalite, pripalite, otvorit ću prozorčić! A ti prestani dimiti! I ne gasi svoje cigarete u posudu za cvijeće! Majka će nas grditi!

Olga otvori prozorčić, vrati se na mjesto.

INNA: Nemojte urlati, djevojčice, i bez toga me boli glava! (*Alekseju.*) A o meni svi u gradu govore da sam ovakva i onakva!... Majka me čak ni u kuću ne pušta, bjesni! A ja sam posve, posve nedužna!

OLGA: Bilo bi ti bolje da prestaneš!

INNA: Da, imala sam muškaraca nakon muža – mogli bi se na prste izbrojiti. No, ali, svi su bili oženjeni, recimo, čestiti ljudi. A ja – udovica. Muž mi se utopio u rječici. I sve ga do sada nisu našli. Deset ga godina traže. A ja mislim da se on nije utopio. Toga je dana pio, gad jedan! Sjećam se toga. On je jednostavno pobjegao od mene, sigurna sam. Od ovakvog je života, pješke, pobjegao u Moskvu, potajno. I, što sada? To je tako. No, ukratko! O mojima muškima cijeli grad zna sve. No, to, kako smo se oni i ja ševili. Pardon moa. Jedna je žena dolazila k meni, da mi razbije prozore. Nije uspjela – ja živim na trećem katu. Jedan je od mojih muških danas otišao, moram ti se, Olgice, kao predstavnici centra, potužiti – fuj, muškarac me ostavio! Jedan mi je od njih otvoreno rekao: "Ti si meni, Innice, potrebna samo radi zadovoljavanja mojih nižih potreba!" Razumiješ? Ne žele djecu. Ne ispada im kako bi htjeli. Djeca se rađaju iz ljubavi. A voljeti – ni jedan od njih ne može. Evo, i ti, također – sjediš ovdje. Pa, reci mi, koga ti voliš ili ne voliš! Vjerojatno također nikoga, ha? Ti si, sigurno, isti kao i svi drugi, ha?

OLGA: Zaveži, rekla sam ti!

ALEKSEJ (*pripito*): Ne, ja volim! Strastveno!

INNA: Ajoj, zbilja? Reci, koga?

ALEKSEJ: Ja volim... volim veliku rusku književnost!

INNA (*hihoće*): Ma, evo, evo! Pa rekla sam vam! Tko je ona? Nekako mi nije poznata!

ALEKSEJ: Treba čitati knjige, knjige, draga Inna! Knjige! Pijmo! Popit ćemo svi zajedno! Hur-ra-a-a!...

INNA (*kucaju se, piju*): Hajde! Dakle, za tvoju ljubav!...

ALEKSEJ (*bučno odloži čašu, zagriže rajčicu, sok mu se cijedi niz bradu*): Evo, sad se rugate? Da? Rugate se, rugate, je li? Da?

INNA: Pa mi smo na "ti"!

ALEKSEJ (*hihoće*): Da, vi se rugate! Vi hihoćete, je li? A ja sam zbilja sretan čovjek! Zato što volim! Do boli u srcu! Do nemušosti! Do strave! Do grča u grlu!

INNA: A, to, da-a!... Pa tko voli do strave? Kako je to? Ha? Hajde, pričaj nam o svojoj ljubavi, hoćeš? Ja i Murlin Murlo bezuvjetno moramo saznati sve o toj ljubavi... Hajde, hajde, hajde! Slušaj ga, Murlin!

ALEKSEJ: A što da vam ispričam, djevojke, što da vam ispričam? Hej, pa može li se izreći što je to zrak, sunce, vedro nebo, trava poslije kiše?! To nije moguće, mile moje! To je nepojmljivo!

Maše rukama. Olga gleda Alekseja zaneseno. Inna prestrašeno.

Djevojke! Moram vam reći sljedeće! Evo što: ja živim u vašemu gradu već puna dva dana i moram vam reći pošteno, iskreno, posve otvoreno, da se ja, gledajući vas ovako, čudim! Čudim se vašemu životu, vašemu načinu života! Kako možete živjeti ovako? Sve je ovo žalosno!... Treba sve preustrojiti, preraditi, prekrojiti! I sve će doći na svoje mjesto. Ja ću se, naravno, truditi, koliko god budem mogao, da se sve u gradu uzbuni, da otpočne drugi život, da u glavama ljudi sinu nove misli! Ja ću to ostvariti, ja ću to sigurno ostvariti, ja imam dovoljno snage, ja imam obilje snage, želja! Snage i želja! Osvijestite se, dragi moji! Cijeli grad – pije! Evo, vi i ja – također! Kod mene su na poslu svi pijani, ili pripiti! Zašto svi piju? Zašto?! Zar se vlastiti život ne može drugačije uređiti, organizirati, tako da ne bude ni jedne slobodne, isprazne, besmislene minute?! Svima vama, svima, svima, treba sa-mo-u-sa-vr-ša-va-nja! Svatko mora sam sebi postaviti određen cilj! I ići prema njemu ne skrećući, ne lutajući! A cilj, koji sami sebi postavimo, mora svakako biti golem, jasan, važan! Ne treba težiti prema blagostanju, recimo... no, onamo, prema ljetnikovcu, auto-

PREMIJERE
RAZGOVOR
PORTRET
FESTIVALI
MEDJI

VOX
HISTRIONIS

MEĐUNARODNA
SCENA

AKTUALNOSTI
TEORIJA
FOKAJE
MI U SVJETU
NOVE KNJIGE

DRAMA

mobilu, ili prema... no, i što bi to još moglo biti? Ja ne znam! Nije bitno! Evo, tako! Nije to ono bitno, djevojke! Ne to! Nego ono glavno, kao što sam vam već rekao – samousavršavanje! I spasiti vas može, pomoći vam može – moja ljubav! Ona će vas spasiti! Moja ljubav!

OLGA: Točno! Ajoj, baš točno govorite! Vaša ljubav! Pravilno!

ALEKSEJ: Ne, ne, niste me razumjeli! Ne konkretno moja ljubav, kao mjerna jedinica... Naime, spasit će vas samo to što ja volim! Naime, velika ruska književnost!

Šutnja.

O, djevojke moje mile i drage! Kad bi mnogomilijunska gomila, mnoštvo čitača, s pomnjom i žarom i strašću pročitala i promislila stranicu po stranicu velikoga Dostojevskoga i Tolstoja, kad bi se svi ljudi zamislili nad svakim njihovim sudom, naša bi Rusija, zemlja naša, izrasla bi u strašno-strašno ozbiljnu veličinu, u strašno veliku državu! Promisliti, osmisliti njih – pa to je, djevojke moje drage, isto kao postati Sokratom, razumijete? Vi ste sigurno shvatile da to nije moja misao, nego tuđa, ali to nije bitno: ja također tako mislim, ja također! Glavno je: navesti ljude na to da pročitaju, promisle, osmisle, pogledaju sami sebe, svoj život, sa strane! Evo, to! I to je jako jednostavno! Mislim, ono što ću ja napraviti, napraviti ću ono što je u mojoj moći! Razumijete?! Da?!

Šutnja.

INNA (*udari dlanom po plastičnom stolnjaku*): Ja sam shvatila! Sada sam te shvatila! Tamani Židove, spašavaju Rusiju, pravilno? To, da?

Stanka.

ALEKSEJ (*izgubljeno*): Ne, ne, to nipošto nije to!... Pa ja govorim o nečemu drugomu, nečemu posve drugomu, zar me niste shvatile? Ja govorim – o nečemu apsolutno drugome! O tome, kako svi mi moramo čitati knjige i razmišljati o njima, razmišljati o svojem životu... To je tako razumljivo! I još – voljeti, voljeti, shvaćate, ne?

OLGA: Ja sam shvatila! Shvatila sam!

INNA: La, la, bubnula!... No, hajde, pričaj nam o ljubavi, hajde, daj!

ALEKSEJ: Da, ljubav! Bezuvjetno ljubav! A sada u nas postoje tri: Vjera, Nada, Ljubav, ali Ljubav je najveća među njima! Tako je rečeno u Bibliji, toga se sigurno sjećate! Ljubav – to je sve! Ona je prije svega! Otkrit ću vam strašnu tajnu, djevojke! Strašnu, strašnu!...

INNA: Ajoj, nemoj nas plašiti!... Da ti, slučajno, nisi jedan od njih, kako ih ono zovu... ljudožder, nisi?

ALEKSEJ: Ne, ne, ja govorim o nečemu posve drugome! To je velika tajna! Ja imam životni cilj, moram vam to reći, da, da! Pišem golem roman! Golem po zamisli, po filozofiji, po uopćavanju! Go-lem! Čudesno golem! On će sve i svakoga potresti! On će promijeniti ljude! On će vas sve preustrojiti! Potresti! Natjerati na razmišljanje! Svi ćete se vi promijeniti, kad ga pročitate! Evo, ja na njemu radim već mnogo godina, odričem se osobnog života, da moj roman bude stvaran, velik, razumijete? Evo, odmah ću! Pročitati ću vam posljednje poglavlje. Samo trenutak! Jedan jedini trenutak!

Otrči u svoju sobu, prekapa po papirima.

INNA: U njegovoj glasvi sve jednostavno kii-pii!... A prema izgledu – gnjavator! Sav nekakav nikakav! Mališan s naočalama! Još nikad nisam imala ni jednoa s naočalama. Brzo se podnapio, pa koješta naklapa, melje... Ti si zbilja nešto od toga razumjela?

OLGA (*gorljivo*): Sve sam shvatila!

INNA: Ajoj, lažeš, mudrice moja!... A da nešto otpjevamo, sestrice, ha? Sjećaš se kako smo prije ti i ja po cijele večeri složno pjevale, ha? Duša mi vapi za pjesmom!

Zapjeva i zaplače na prvoj kitici.

Daleko, za rijekom planule vaaa-treee!

Na vedrom nebu zažara trrr-nee!

Sto mladih ratnika! Mladi Budjonovci!

Vod izvidnika u šumu srrr-ne-eee!

Dotrči Aleksej. Inna maše prema njemu rukama, pokušava nastaviti pjevati, ali Aleksej je prekida.

ALEKSEJ: Samo malo, samo malo!... Djevojke, našao sam to mjesto!

INNA: Ma daj da dovršimo pjesmu!

ALEKSEJ: Ne, ne, moramo to napraviti što prije, dok se nisam predomislio! Ja inače nikada, nikada, nikome ne čitam! (*Grozničavo lista stranice.*)

INNA (*pokislo, gledajući Olgu*): A da, možda, radije pričamo viceve? Neke nove, prijestolničke, ha? Da nisi slučajno ovdje koji zapisao? Daj, ja ću prva početi! Ispričala ga je jedna mrcina u autobusu! Srele se tri babe, jedna veli: "Kako to da moj Vasja ima hladna jajčeka?"

OLGA: Ma, šuti, prestani, samo smetaš čovjeku, smetaš!

INNA (*ne slušajući Olgu*): I, evo, druga također: "I moj

Petja ima hladna jajčeka!" A treća samo šuti. Srele se one odmah sutradan, treća baba došla sva u modricama. Pa veli: "Prišla sam svom čovjeku, dirnula ga i rekla: "Vasja i Petja imaju hladna jajca, a tvoja su topla..." ALEKSEJ: Ne, ne, stanite! Što vi to govorite?! Pričekajte! Molim vas! Poslije ćete nastaviti! Poslije! Slušajte, čujte mene! Brzo! Dakle!!!!

Ustane, razmahne rukama, spreman za čitanje. Odjednom netko zakuca na kuhinjska vrata. Tupi, jaki udarci, krikovi.

INNA (*osluhne, skoči*): Pa rekla sam vam! Rekla sam ja vama! Javili su preko radija! A vi – umro je, umro! Živ je, živ! Sad će početi! Slava tebi, Gospodine! Hvala ti, Bože! Počelo je! Potres! Katastrofa! Smak svijeta! Hura! Doživjeli smo i to! Hu-raaa! Dočekali smo to! Hura! Hura! Hura!!!

Stanka.

U susjednom stanu krikovi. Netko lupa o zidove. Ženski glas: "Pomozite, ljudi! Ubojice, milicija! Pomozite! Spasite! Ajoj! Ojoj! Kakva nesreća! Pomozite! Milicija!!!"

OLGA: Ma sjedi ti, samo sjedi!... E, baš si se lijepo sjetila potresa!...

INNA (*osluhne, gorko uzdahne, sjedne*): Došlo je do male pogriješkice!... "Glazba Čajkovskoga", a ja sam već pomislila: svima nam je došao... Šteta. Bog ne čuje moje molitve!...

ALEKSEJ: Slušajte, što je ovo? Što je to? Što se to događa? Ne razumijem! Čemu sve ovo? Što je? Što se događa?

INNA: Ajoj, sjedni, dečko!... Sve je u redu! Pograbili se Miška i Irka! Naši dragi susjedi!... Neka se! Sjedni! Da nastavimo s vicevima!

Na odmorištu i u susjednom stanu žestoko, strašno natezanje. Dječji plač, krikovi, vapaji. Ženski glas: "Makni se! Djecu mi ne diraj! Izidi, izrode! Ajoj, pomozite! Životinjo! Ubojice! Pusti ih! U pomoć! Ubit će me! Pomozite-ee! Milicija!!!"

ALEKSEJ (*bespomoćno se osvrće*): Ma što je ovo?... Zašto samo ovako sjedimo?!... Treba pozvati miliciju!... Zašto samo sjedite, vas dvije, je li?!

INNA: A što da radimo? Da damo petama vjetra? Što se to nas tiče? Neka se čupaju! Muž i žena – jedan vrag! No, sad će to duugo potrajati! Cijelu noć! A kakva je to bila ljubav, je li, Olja? Evo, ti su tu stalno govorio o ljubavi, ne? Pa i oni su živjeli u ljubavi – zbrka neviđena!

Kako ti to kažeš – do stravičnosti! Do o-ba-mr-lo-sti! Držali su se za ručice, ljubili se u veži! Ma, bježi, sve to oni samo tako... predstavljaju, za publiku!... Glumci, majčicu im njihovu! Kakva je tu ljubav moguća, iz čega da ona ovdje nikne?! Iz vlage, je li? Ovo je pravo kino!...

OLGA (*preplašeno gleda Alekseja*): Dajte, dajte, da ponovno natočimo!...

INNA (*viče*): Popit ćemo i zapjevati: "Sunčani krug. Švabe uokrug! Hitler kreće u izvidnicu!..."

ALEKSEJ: Ma zašto samo sjedite ovdje, zašto? Pa mora joj se pomoći! Pa tamo prijeko netko tuče ženu! Pozovite miliciju, odmah, čujete, no?!

INNA: Nije ti ovo Chicago, dragi moj! Mi živimo u drugačijem sistemu! U sistemu prstenastih brtvila: suneš mu surac, a dobiješ kur... mislim, brus! (*Zijevne.*) Baš smo lijepo zasjeli. Ogrtač ti je, Olga, zbilja dobar, ne prlja se... Svida mi se.

Bjesomučni krikovi s onu stranu zidova.

ALEKSEJ: Stanite, prestanite načas! Samo trenutak! Sjedite ovdje... Ja ću to srediti! Čovjek mora djelovati, to je njegova dužnost! Jer bi ga inače lanac slučajnosti mogao dovesti do... (*Hitro prilazi vratima, Olga se vješa o njega.*)

OLGA (*viče*): Nemojte ići onamo! On će vas ubiti! Ne idite! Ne!

Aleksej se iščupa iz Olginih ruku, otvara vrata prema odmorištu, užurbano lupa o vrata susjednoga stana.

INNA (*u kuhinji, puši*): Gospode Bože, kako mi je sve ovo već dosadilo!... Jednostavno mi se više ne da živjeti!... Gospode Bože!!! (*Plače.*)

Mihail izlazi na odmorište.

ALEKSEJ: Slušajte! Što to radite? Kako vas nije sram?! Tući ženu, to je podlo! Priberite se! Sramota! To se ne smije! Što je vama?! Prekinite sve to!

MIHAIL (*tih*): Smotao si je – i ostao?!

ALEKSEJ: Molim vas da smjesta prekinete svoje bezobrazštine! Jeste li čuli?!

MIHAIL (*prijeteće*): Slušaj – briši odavde!...

OLGA (*viče, s onu stranu vrata svoje sobe*): Da ga nisi dirnuo! Opet si se nalio?! Da ga nisi dirnuo! Samo ga probaj dirnuti!

MIHAIL: Želite dobiti svoje i jedno i drugo?! Ha? Već ste se srepili?! E, vi, dudice prljave, plastične, odurne... Ej, vi, pasji okote!...

PREMIJERE
RAZGOVOR
PORTRET
FESTIVALI
MEDJI

VOX
HISTRIONIS

MEĐUNARODNA
SCENA

AKTUALNOSTI
TEORIJA
FOAJE
MI U SVIJETU
NOVE KNJIGE

DRAMA

ALEKSEJ: Ne psujte pred ženama! Smjesta prestanite psovati!!!

Mihail nasrne na Alekseja, uhvati ga za kosu, dva puta udari njegovom glavom o svoje koljeno, bespoštedno, sadistički. Krikovi, zapomaganje. Mihail gurne Alekseja u Olgin stan. Vraća se k sebi. Aleksej nije ni pisnuo. Leži na podu, ne miče se. Olga viče, plače, pokušava ga podignuti.

OLGA: Rekla sam vam... Govorila sam vam... Zašto ste navalili onamo?!

INNA (*sjedi u kuhinji*): Gospode Bože, kad bi me bar netko odveo odavde! Tko će me odvesti!? Pasja ko-pi-ladi, odvedite me odavde! (*Viče.*) "Daleko, za rijekom, pla-nuše va-a-tre-eee!..."

OLGA: Pomozi mu! Inna! Ovdje je ubijen čovjek! Ubili su ga! Ubili! Ubili! Krv!!! Pogledaj, krv!!! Ubili su stranca! Nemojte umrijeti! Nemojte umrijeti! Umire! Ajoj, joj, joj!

Gri Alekseja, ljubi ga, trese, prija se krvlju. Aleksej se oslobodi, odgurne Olgu, tiho.

ALEKSEJ: Glupačo, zašto vičeš?!... Nosi se van! Idiotece!... Glupačo, otidi odavde, glupačo!...

Teturajući, odlazi u svoju sobu, sruši se na rasklopnik. Olga sjedi na podu, u hodniku, zabezegnuto gleda sad prema Aleksejevim vratima, sad Innu, koja i dalje na sav glas urla svoju pjesmu...

OLGA (*viče*): Gospode Bože, sidi k meni! Ispuni mi ono što sam te molila! Napravi mi to, Bože! Bože, daj da nas već jednom sve zgromi, da nas sve što prije pokopa, Bože, uzmi me k sebi! Gospode Bože, pošalji mi smrt, smrt, Bože!

INNA (*viče*): Odvedite me odavde! Odvedite me odavde!!!

OLGA: Mene! Mene odvedite!!! Odvedite mene!!! Mene!!! Mene!!! Mene!!!

INNA: Mene odvedite!!! Mene! Odvedite mene!!!

OLGA: Mene! Mene! Mene!

INNA: Mene! Mene!

OLGA: Mene!

INNA: Mene! Mene! Mene!

OLGA: Mene!

Mrak.

Zastor.

Kraj prvoga čina.

DRUGI ČIN

Druga slika

Prošla su dva tjedna.

Isti stan. Večer.

Aleksej je u svojoj sobi, leži na krevetu, rida, udara šakama po jastuku. Ustaje, pogleda se u zrcalo, dodirne modricu ispod oka. Ponovno legne na krevet, napipa pod krevetom bocu s vinom, pije iz grla.

Uz stubište, preskačući preko dvije stube, trči Olga. U rukama drži komad papira. Pritrči vratima, prekapa po džepovima, traži ključeve. Zvoni na vratima.

OLGA: Alekseju! Aljoša! Aljošice! To sam ja, Olja! Ovdje Olga! Zaboravila sam doma ključeve, otvorite mi, Aljošečka! Ne bojte se, Aljoša! Ne bojte se!

Tek što je zazvonilo zvonce na vratima, Aljoša se jednim pokretom bacio pod krevet, pritajio se. Kad je shvatio da se oglasila Olga, iskobeljava se ispod kreveta, otrešajući prašinu s odijela. Pljeska se dlanovima po licu.

Alekseju! Aljoša! Aljošice! Otvorite! (*Lupa šakama po vratima.*) To sam ja! Ne bojte se! To sam ja, Olga! ALEKSEJ (*tiho*): Kukavica! Kukavica! Životinja, kukavica, podlac!

OLGA: To nije on, Aljošice, otvorite!

ALEKSEJ (*otvara vrata, Olga uleti u stan*): No, zašto se dereš, da te cijelo stubište čuje?!... Nije on, nije on!... Znam, da nije on!... Kao da ja više ne vidim, ne čujem!... Nije on, nije on, nije on!

OLGA (*ne sluša Alekseja, trči u njegovu sobu, izvlači ispod ormara kovčeg, počinja u njega ubacivati stvari*): Gotovo je, Aljošice! Gotovo! Kupila sam vam voznu kartu. Otputujte! Još danas! U dva sata iza ponoći kreće prolazni vlak! Stoji – tri minute! Otputujte! Kupila sam vam kartu sve do Lenjingrada! Spremite se! Ovdje više nemate što raditi! Ne biste smjeli biti ovdje! Otputujte! Na poslu se neće dogoditi ništa strašno! Ja ću otići onamo i sve srediti, dobro? Bolje vam je da otputujete! Brzo se spremite! Hajde!

ALEKSEJ (*legne na krevet*): Zašto vičeš, zašto si se uzvrpoljila, zašto se cijeli dan dereš? Što si se tu uskomandirala? Ja i sam znam što treba i što ne treba napraviti!

OLGA: No, hajde – ustanite! Spremite se, rekla sam! No? Ne smijete, ne smijete biti ovdje! Aljošice! Ovdje

ćete se pretvoriti u pravoga glupana, on će vam izbiti iz glave sav mozak! Pa time vam je i zaprijetio, zaprijetio vam je! Spremite se, Aljošice! Istukao vas je prije dva tjedna, pa opet danas! Vi ste dobri, vi ste jako-jako dobri! Ali za vas ovdje kod nas nema mjesta! Bježite iz našega grada što prije! Ne smijete ostati ovdje! Otputujte što prije! Za sve sam ovo kriva ja, glupača, samo ja... Ni sama ne znam zašto sam se spetljala s njim, ni sama ne znam, zbog mene, zbog mene, glupače!...

ALEKSEJ (*provlači prste kroz kosu*): Kakve veze imaš ti s time?! Apsolutno nikakve! Bože! Ja shvaćam, shvaćam, zašto me je... premlatio! I onda i maloprije! Shvaćam! Onda sam se ponio muževno, plemenito – branio sam ženu! I sad mi on to ne može oprostiti! A drugo, on je utjelovljenje prostaštva, gluposti vašega grada! Ne može mi oprostiti što sam ušao u borbu protiv poroka!...

OLGA: Ajoj, ma kakvih poroka, Aljošice?! Pa vi ste zbilja glupi! On je jednostavno ljubomoran na vas, zbog mene, i to je sve! Zato vas je danas i premlatio! Pa ja spavam s njim, Aljošice! Naime, spavala sam prije, razumijete? ALEKSEJ: Ne, ne, on je utjelovljenje prostaštva, svih poroka, a ja... u borbu protiv njih, protiv njega osobno – u borbu, u borbu!...

OLGA: Pa jeste li vi oglušili, ili što?

ALEKSEJ (*pošutjevši*): Kako – spavala?

OLGA: Pa tako, normalno. Kako već spavaju muškarci i ženske. Ne znam, kako je došlo do toga, sramim se o tome i govoriti. Jednom se to dogodilo slučajno, a onda je krenulo i potrajalo... Ja sam željela dijete, ali nije išlo... To se događa samo u ljubavi, a ovako – ne ispada, razumijete? Ajoj, sramim se, kako se sramim! Spremite se, Aljošice, spremite se, jer će vas inače na smrt pretučiti! Otputujte, molim vas!

Dugotrajna stanka.

ALEKSEJ: Lažeš... To nije istina... To ne može biti... Ti... ti... ti... ti si čudoredna. Ne možeš si dopustiti nešto slično.... Ne može biti. Ne, ne!...

OLGA: Evo, evo, Aljošice! Čudoredna! I ja sam također mislila da sam čudoredna i da to nije moguće! Mislila sam, a pokazalo se da je – moguće! Spremite se, evo vam karta, sama sam vam je kupila, otputujte, putujte što prije!...

Aleksej bulji u pod. Šuti. Smije se.

ALEKSEJ: Kakva zbrka... Kakva strahota... Kakav mrak!... Zemlja zelenih rajčica!... Kamo sam ja to dospio? U lud-

nicu! Kakav mrak! A ja, u svojoj gluposti, mislim: branim ideale!... Kakva vražje ideale!? Glupan. A ja, vidiš, mislim da mi on ne može oprostiti, zato me danas i premlatio pred gomilom časnih ljudi... A ispada... (*Hoho-će.*) Ispada, da me je on zbog ove ovdje mjesne ljepotice... Bože, Bože, Bože... kakva zbrka... Kakav mrak... Kakva mora... Zbilja smiješno, Boga mi!...

OLGA: Evo, evo tu vam je karta, uzmite je, uzmite i otputujte, evo, ovdje vam je karta, evo!...

ALEKSEJ (*smješajući se*): Kakva karta, draga moja? Opet za Liliputance?

OLGA: Ne, nego do samog Lenjingrada... Ajoj, da nas bar sve odreda tresne, da nas zaspe sa svih strana! Brzo! Spremajte se! Hajde, nemojte me tako gledati, dosta je!

Aleksej sjedne na krevet. Bez ikakva smisla zuri u jednu točku.

ALEKSEJ: Imaš pravo, draga prijateljice, imaš pravo. Pra-vo! Treba zbrisati odavde i to što prije! Idite svi do vraga! Da svi odreda pocrkate, jarci nijedni! Jarci!!! Dosta je! Od mene nikad ne će ispasti misionar, nikada! Pa, hvala Bogu! (*Izvadi ispod kreveta bocu, pije.*) Kakva gnusoba... Ne diraj moje stvari, ne diraj to! Sam ću sve prikupiti! Ne diraj, čuješ li ti što ja govorim?!

OLGA: Nemojte piti!... Zašto vi to... ne bi smjeli... Metnite!...

ALEKSEJ: Odi ti... znaš već kamo! No, evo. Kad mi već ne daš mira. Pit ću. Popit ću tebi za inat! Za inat! Da vidiš! Baš da vidiš!

OLGA: Ja sam kriva, ja, ja! Za sve sam ja kriva! Nemojte toliko piti! Zašto vi pijete? Zašto? Prije niste pili! Pisali ste roman! Zavirivala sam, čitala! Neshvatljivo, ali zanimljivo... Hajde, spremajte se, spremajte se!...

ALEKSEJ: Što si čitala?

OLGA: Čitala sam vaš roman!...

ALEKSEJ: Tko ti je to dopustio!?

OLGA: Ležao je na stolu, pa sam pročitala!...

ALEKSEJ: Sramota je čitati tuđe stvari. Velika sramota. (*Olga sjedi na podu, trpa stvari u kovčeg.*) To je bezobrazno. Neodgojeno i bezobrazno. To je baš kao da prekapate po nečijem prljavom rublju!...

OLGA: A zašto vi prljave čarape i gaće turate pod madrac? Bilo bi vam bolje da ste ih davali meni, ja bih vam ih oprala. Hajde, složite ih u kovčeg ovamo, ovamo!...

ALEKSEJ: Slušaj, ti... Slušaj, ti... Slušaj, ti... ti... ti glupačo nad glupačama, ili što si već?! Ti baš ništa ne shva-

PREMIJERE

RAZGOVOR

PORTRET

FESTIVALI

MEDUJ

VOX

HISTRIONIS

EDUNARODNA

SCENA

AKTUALNOSTI

TEORUA

FOAJE

MI U SVUETU

NOVE KNJIGE

DRAMA

čaš tom tvojom tupom tikvom, je li? Ne kužiš?! Glupačo?! Jesu li tebi sve daske u glavi? Nisu? Nisu?! Ideš na predstavu Liliputa, da, na Liliputance?!

OLGA: Oni su smiješni!...

ALEKSEJ: Pogledaj ti radije mene, kako sam smiješan, mene, mene! Pogledaj, kako si me izvoljela napraviti smiješnim! Zato što ti zadovoljavaš svoje niske potrebe!!! Pa sve se to, kako ispada, događa zbog tebe, glupače obične, mačke ofucane, zbog tebe, a ja sam mislio... Debilko! Ni "Mumua" nisi pročitala tijekom tvojih gotovo trideset godina života! Zar ne, da ga nisi pročitala, je li da nisi?!

OLGA: Nisam ga pročitala!...

ALEKSEJ: Lagala mi ovdje, u krevet me vukla... Bog joj se javljao! A ja sam je požalio, mislio sam da je čudoredna, nevjerojatna djevojka, mislio sam da je nitko ne razumije, da je smatraju nenormalnom! A ona, ta čudoretka, s nekim gadom – jednostavno, u krevet! Strahota, kakav mrak, zbrka! Ludnica! Više ni trena ne ostajem ovdje! Daj mi kartu, gaduro!!!

Trčkara sobom, kupi stvari. Olga stoji, obješenih ruku. Odjednom padne na koljena, uhvati Alekseja za noge, vapi.

OLGA: Ajoj, nemojte otputovati, mileni moj, nemojte me odbaciti, ne odbacujte me! Ja te volim tako jako, tako jako! Ako tebe izgubim, objesit ću se! Nemoj me ostaviti, Aljošice, mili moj, voljeni moj, ne ostavljaj me!

ALEKSEJ: Pusti mi noge! One nisu za to tu gdje jesu! Pusti, kad ti velim! Otidi odavde! Mrzim te, gnusobo jedna! Mrzim te! Mrzim! Ipak ću otputovati! Pusti me, pusti, pusti, kad ti kažem!!!

Odjednom se u stanu i na hodniku gasi svjetlo. Stanka. Natezanje.

(Piskutavo.) Ma slušaj – upali svjetlo! Smjesta! Jesi li me čula? Misliš da će me to zadržati?! Upali svjetlo! Glupačo, upali svjetlo!

OLGA: Aljošice, evo, vi stalno vičete na mene, a poslije tražite objašnjenja... Ja nisam kriva, Aljošice, što nam često iskapčaju struju... Iskapčaju je na sat, na dva, na tri... Ponekad i na cijeli dan!...

Aleksej sjedne na krevet, smije se.

ALEKSEJ: Ludnica, ludnica! Luda kuća! Kamo sam ja to dospio?! Ovdje nema svjetla! Hoćeš se objesiti – u dućanu nema sapuna! Hoćeš se utopiti – riječica zaudara

na govno, tako da ti se gadi zagaziti u vodu! Želiš otputovati – gase ti svjetlo! Ludnica! Ludnica! Ludnica! Bože! Bože! (Plače.)

OLGA: Poplačite, poplačite, Aljošice, to pomaže... Mene je majka znala istući, istući, kadikad, ja također plačem, plačem, a poslije mi odjednom lakne!...

Olga se odjednom osovala, uspravila ruke u zrak, ukočila se.

Ajoj, tiho, Aljoša... Tiho... Došao je!...

ALEKSEJ: Tko je došao?

OLGA: On je došao!... Bog je došao!... Eno, sjedi u kutu, kao na tronu... Vi ga ne vidite? Došao je... došao je!...

ALEKSEJ (*uspeo se nogama na krevet, privnuo se uza zid*): Ma daj, ma daj, ti, ti, ti, ti, nemoj sad poludjeti! Ne luduj, čuješ, meni je ovdje!...

OLGA (*stoji napeta, kao struna, grčevito hvata zrak*): Tiše, Aljoša, tiše!... On plače... Nikad nije plakao... Kakve su to suze... Kao krv... Tiše... tiše... nemoj... Kao da krv kaplje... crvene suze... Ne plači, Božek moj, nemoj, jer ću se i sama... Nije istina! Ne! Nije istina, Božek moj! Ja sam ga zavoljela! Nije istina! Ja njega volim, a nikoga nisam voljela! Nije istina! Stani! Nemoj otići!... Bogiću moj! Nije istina! Ne!!! Ne!!! Ne!!! Ne!!!

Olga se sruši na pod, bacaka se histerično, rida.

Dugotrajna stanika. Šutnja.

ALEKSEJ (*šapće*): Ma daj, ma daj, odmah prestani... Dosta je tog izludivanja... Što ti sad ovdje, ha? No, nemoj, nemoj. Nemoj me strašiti, glupačo jedna!...

Stanka. Olga sjeda na pod, stišće glavu rukama, jeca, stenje.

OLGA (*tiho*): Rekao mi je da više neće dolaziti... Ne želi više sa mnom razgovarati... Nazvao me je kojekakvim imenima... Ja nisam takva!... Idem... moram naći svijecu... negdje smo imali lampu... Treba iskopčati hladnjak, sve izvaditi, da se ne rastopi, da se sve ne slijepi... Da se ne slijepi!...

Ustane, tetura s kraja na kraj, uputi se u kuhinju.

ALEKSEJ (*na krevetu, šapće*): Glupača, glupača, glupača... da se ne slijepi, da se ne slijepi, da se ne slijepi... Da se ne slijepi, glupača!...

Olga u kuhinji nađe svijecu, upali je. Plače. Netko kuca na vrata. Aleksej se zakopa pod pokrivač. Olga, sa svijecom u ruci, kreće otvoriti.

OLGA (na vratima): Tko je?

INNA (više, s onu stranu vrata): Otvorite! No, brže!!!!

Olga otvara vrata. Inna uleti, trči, ruši sve po Aleksejevoj sobi, nagazi na kovčeg.

Gotovo! Gotovo! Gotovo! Spremajte se! Idemo, brzo! U sklonište! Struju su već isključili! (Trči u veliku sobu.) Olja! Ustani! Dosta je spavanja! Nastupa smak svijeta! Gdje si, Olja?!

OLGA (proviruje iza vrata): Ma ovdje sam, ovdje... Zašto luduješ, što se dogodilo?

INNA (u Aleksejevoj sobi, bezglavo trčkara, više): Aljoša, uzmi sa sobom sve najdragocjenije! Samo skupocjene stvari, Aljoša! Ponesi ono najbitnije, roman, sve je ostalo – bez veze! Idemo, trčimo! Struju su već isključili, da ne dolazi do lokalnih požara! Joj, kad nas za koji čas potrese, kad sve to počne! Pa nam Bogo, svima nama, paščadi u najraznovrsnijim čizmama, počne suditi! Pardon moa! Ustani! Idemo, brzo, no?!

ALEKSEJ (sjedi na krevetu): Što će početi?

INNA: Potres!

ALEKSEJ: Nisi mogla naći neki drugi izgovor da baneš ovamo?

INNA: Ma što ti to lupetaš, Aljoša? Idemo, moramo se žuriti! (Zgrabi Aleksejev kovčeg.) Maloprije su izvijestili na televiziji: začas će nastupiti smak svijeta! Vijest je prenio Jurij Nikolajev! Voditelj "Jutarnje pošte" i "Jurmale"! Rekao je: sve će nas raznijeti! Idemo, sklonit ćemo se u podrum – možda ipak preživimo, ha? No, brže, što tu stojite kao pokisle kokoši?! Idemo, rekla sam, no?!

ALEKSEJ (kroz zube): Tko je prenosio vijesti na televiziji? Opet onaj Levitan?

INNA: Ne, Levitan je o tome govorio prije! Prevario nas je, parazit jedan! A sada je to bio Jurij Nikolajev, on je počeo, a nastavio je – sam Gorbačev! Aha, on! Doimao se tako potišteno... Imao je na sebi kariran kaput i prugastu kravatu. Stoji ti on evo ovako. Sklopio ruke. Dok se prestrojjavao, bio je stalno veseo. A sada – žalostan. Prestrojjavao se, gad nijedan, do smaka svijeta! Dakle, on vam, djeco, tako stoji, aha, a iza njega – njegova Ravila Maksudovna! A oči im tuuužnee-tuužneee, nesretneee-nesretneee! Ja sam ih, jadničke, počela tako, ne znam, žaliti pa žaliti, samo što nisam zaplakala, ni sama ne znam zašto... No, pa, mi nemamo što izgubiti, ne, a oni, jadni, ha? Ravila također plače, jedna, plače! Kod nas, na poslu, naše je ženske ne vole, ni jedna! Nativaju je "Ravila"!

ALEKSEJ: A tko je ona?

INNA: Ravila, misliš? No, nazdravlje! Pa njegova žena, Rajka! Pa on je, kažu, sve za nju stvorio: raj-kom, raj-ispolkom, raj-sovjet! Ne znaš, ili što? Pa kod nas cijeli Šapilovsk samo o tome govori, o tome kako je on svuda vucara sa sobom, no! Ljute se na nju! No, zašto se ona tako oblači, je li?! A priča se o njoj i jedna anegdota: stoji Ravila, plače. Pitaju je: "Što ti je?" A ona odgovara: "Izgubila sam kupon za šećer!" No, idemo, idemo brzo u podrum, no?!

Pali se svjetlo. Stanka. Sve troje stoje, gledaju se.

(Začučeno.) Konačno... Uključili su struju... Sigurno – svršetak uzbune!...

ALEKSEJ (nakon nekog vremena): To je sve? Koncert je završio? Ne?

Sjedne na pod, počne trpati stvari u kovčeg.

INNA (prekapajući po torbici, promatra Alekseja): A meni su već sve rekli... Pa sam, evo, dotrčala... A što je s tobom? Spremaš se za put, ha? Zbilja?

ALEKSEJ: Što su ti rekli?

INNA: No, pa to kako te je tamo, točno na trgu, pred Lenjinovim spomenikom, pred svima... Miška, rekli su, tebe je taj... Pa sam dotrčala. Ma, gad, što drugo! Razbit ću mu gubicu! Evo, iz ovih stopa! Dobit će on od mene, životinja jedna! Hoćeš?!

ALEKSEJ (hihoće): Cijeli grad već zna za to?! Cijeli grad! Treba pobjeći, pobjeći treba, što prije, što prije pobjeći od svih njih, dok nisu pred svijetom počeli pokazivati moje prljavo rublje! Pobjeći, pobjeći, pobjeći!...

INNA (odjednom): Aljoša, mileni! A da povedeš mene sa sobom, ha?

OLGA: Otidu doma, Inna!...

INNA: Ti radije šuti, krokodiletino, to se tebe ne tiče! Aljoša! Uzmi me sa sobom, 'oćeš? No, uzmi me, dobro? Ja ti ne ću biti na teret, znaš! Ja se sama ne mogu izvući odavde, bilo bi mi strašno otputovati samoj, a udvoje je veselije, ha? Ti ćeš me samo pogurnuti, pokazati mi put, ha? Ja ti neću visjeti za vratom, Aljoša, ha? Uzmi me, no, uzmi, ha? No, hoćeš da pred tobom padnem na koljena, to? Evo, pogledaj, klečim! Evo!

Baci se na koljena, gleda Alekseja odozdo prema gore.

ALEKSEJ (otima noge od Innina stiska): Zašto, zašto, zašto si navalila na mene?! Koga vraga očekuješ od mene?! Što svi vi hoćete?! Da te strpam u kovčeg, je li?!

REMISURE

AZGOVOR

PORTRET

FESTIVALI

MEDJI

VOX

HISTRIONIS

UNARODNA

SCENA

KTUALNOSTI

TEORUA

FOAJE

11 U SVUETU

JOVE KNJIGE

DRAMA

INNA (*molećivo*): Ne puštam te!!! Alekseju, ja ću otputovati s tobom! Ti si mi posljednja nada! Više mi ništa drugo ne preostaje. Povedi me sa sobom! Jer ja se ovdje počinjem raspadati! Iznutra i izvana raspadati! Alekseju, povedi me, 'oćeš?! Aljoša? Alekseju, hej? Ha?

OLGA: Ma što tu luduješ, smiri se, prestani, opet si se nacugala, glupačo, odlazi odavde, otidi, smjesta!!!

INNA: Zaveži! Alekseju, ako me ne povedeš, ako me ti... Ja ću sama sebe dokrajčiti, čuješ?! Ako me ti evo ovaj čas ne uzmeš sa sobom, ja ću evo ovdje, smjesta, pred tvojim očima, uzeti nož i zabosti si ga u vrat, shvaćaš?! Sama ću sebi zarinuti nož u vrat, sve do drške, tebi na sramotu, shvaćaš? Nećeš me povesti, nećeš, ne? Ne ćeš me povesti? Onda ću ti odmah, ali zbilja odmah, pokazati, znaš, pokazat ću ti!...

Trči u kuhinju.

OLGA: Ma, samo ti sjedni, sjedi, ne luduj, pa ovo je sramotno, sramotno!...

INNA: Olja! Sestrice! Olga?! Gdje držite noževe? Daj mi brzo jedan! No? Zaklat ću se! Ovog ću se trena zaklati! Čuješ, Olga? (*Našla je nož, trči u Aleksejevu sobu.*) Nećeš me povesti? Nećeš me povesti, je li? Pa ti nisi takav, Aljošice, ti nisi takav, ne! Pa ti ćeš me povesti sa sobom, je li? Pa meni se živi, znaš?! Alekseju? Dakle? Nećeš me povesti?!

ALEKSEJ (*tih*): Ma, daj, odloži nož... Brzo!!!

INNA (*baci nož u kut*): Odložila sam ga... Odložila sam ga... No, vrag s njim... Odložila sam nož, Aljošečka... Povest ćeš me sa sobom, da? Povest ćeš me?!

ALEKSEJ: Kako mi je dosadio ovaj žoharski cirkus! Ogađio mi se! Spremaj se! Najbolje da cijeli grad pođe sa mnom! Dajte! Dajte! Dodite svi! Spremi se! Uzmi sa sobom Olgu! I mamu! I svojega Mišu! I vašu Iru! Hajde, svi sa mnom! Hajde, hajde, što čekate?! Hajde! Sve ću vas spasiti! Hajde! Hajde!

Inna se baca na Alekseja, ljubi mu ruke. Dugo ga pokušava poljubiti u prsa, on se otima. S onu stranu prozora divlji krik. Nitko se ne obazire na njega. Inna viče na sav glas:

INNA: Olja! Olječka! Sestrice moja! On je pristao! Pristao je na to da me odvede odavde! Pristao je! Gotovo! Gotovo! Gotovo! Olja! Olja!...

Trči u veliku sobu, nalazi Olgu kako sjedi na divanu, trese je.

Sestričice moja! Mi putujemo! Gotovo, Olga, dosta je!

Mi putujemo! Ja i Ljošečka putujemo iz ove jebene selendre! Ostavljamo ovu jebenu rupčagu... dabogda u zemlju propala! Samo da se prošećem po Crvenom trgu u Lenjingradu! Da se malo nagledam svijeta, Olja! Neka ova rupa propadne u tri... Oprosti, Aljošečka, neću više, omaknulo mi se, oprosti! Ja mogu biti inteligentna žena, mogu, mogu!...

Aleksej sjedi u svojoj sobi na krevetu, stišće usnice, udara se šakama po koljenima.

Olja! Pozdravi mamu! Nemoj zaboraviti! Olja! Spremi nam nešto jela za put! Ja i Aljošečka trčimo na kolodvor! Sjest ćemo u vlak i otputovati! Putujemo u Lenjingrad! Hura! I tamo ćemo živjeti! Zbogom, Olga! Možda ću tamo sresti svog čovjeka, zgrabit ću ga za šišak! Reći ću mu: evo, gdje si, pseto jedno, utopljeniče, ostavio si me, ha? Gotovo je, Aljošečka!

Trčkara kroz sobe, rušeći sve pred sobom.

OLGA (*tih*): Sjedni... Inna, prestani ludovati... Sjedni... Nije li te sram?!

INNA (*ne sluša je, baca se na koljena, zavlaci se pod krevet, trpa u torbu rajčice*): Olja, to ćemo uzeti sa sobom, za put! Ne boj se, Olja! Mi ćemo i tebe spasiti! Postat ćemo spasitelji! Mi ćemo cijeli ovaj zatucani Špilovsk povući onamo! Sve do jednoga! Neka im crnci crnče u njihovom jebenom kombinatu! Nemoj krivo shvatiti, Olga! Oprosti, Aljoša, omaknulo mi se, neću više! Nemoj krivo shvatiti, Olga! Čim se skrasimo na novom mjestu, odmah ćemo te pozvati k sebi! Brzjavom, Olga! "Hitnim telegramom", Olja! Ne uzbuđuj se! Izvući ćemo mi tebe odavde!

Dotrči u Aleksejevu sobu.

Aljoša, uzmi rajčice! Dobro će nam doći na putu, da nešto pojedemo! Aljoša, u torbi imam bocu, bočicu, sjest ćemo u kupe, izvaditi rajčice, da ih imamo čime zaliti! Odmah ću ja, Aljoša! Sjedi ovdje još koji čas! Ja ću trkom tamo i natrag! Samo da uzmem štednu knjižicu i putovnicu! Aljoša, a ti dotle ovdje malo posjedi! Evo mene odmah! Ne miči se s mjesta! Mislim smrtno ozbiljno, shvaćaš?! Sjedi, ne miči se! Odmah ću ja, za tren oka!

Izleti iz stana kao metak, zalupivši vratima.

Tišina. Šutnja.

S onu stranu prozora, očajnički krik. Olga odlazi k Alekseju.

OLGA: Što ste joj rekli? Zašto? Zašto ste je zavarali?
ALEKSEJ: Šuti. Nikoga ja ni u čemu nisam zavarao. Ljudi sami sebe zavaravaju, sami! Ona je sama sve odlučila, bez mene, sama. Pa neka putuje, neka! Kakve ja imam veze s tim? Neka putuje kamo hoće!

OLGA: Pa vi ćete je ostaviti na nekom kolodvoru, bilo gdje... Kamo će ona poslije? Kamo?

ALEKSEJ: Neka putuje kamo hoće! Meni je svejedno! (Stanka.) Pa ja imam u Lenjingradu – trosoban stan. Ima mjesta za sve. Pa, zbilja, nisam li ja dužan barem nekoga spasiti? Neka putuje! Evo, tako, shvaćaš?

OLGA: Stiglo vam je pismo od roditelja, na njemu je stajala adresa pošiljatelja, vidjela sam!...

ALEKSEJ: Ma, ne, ovo je nevjerojatno! Ona je sve moje papire provjerila, prekopala! Ona pregledava moje prljavo rublje! Ona čita moja pisma!...

OLGA: Ja tuđa pisma nisam čitala!... To nije istina! Samo sam na koverti pročitala adresu pošiljatelja! Tuđa pisma nisam čitala! Ja ih nisam čitala! Nisam ja kriva što su vaši roditelji na omotnici napisali adresu pošiljatelja! A budući da su je napisali – znači da svi smiju pročitati adresu pošiljatelja! Vi nemate nikakav stan u Lenjingradu, pismo je poslano iz Kurska! Ja vaša pisma nisam čitala! A vaš sam roman čitala zato što rekli da ga pišete za sve! Za sve ljude! A ja sam također čovjek! Rekli ste da tim romanom želite preustrojiti ljude. Ja se također želim preustrojiti! (Viče.) A vaše je prljavo rublje virilo ispod madraca, kad sam u vašoj sobi prala pod!

I požalila sam vas! Evo, to je sve! Otputujte što prije, samo da me ne mučite, da me ne mučite! Sve su moje nevolje potekle od vas! Putujte! Mislila sam, da ste vi dobri! A vi ste zli! Vi glumite, kao što glume glumci u kinu!

I sami sebe zavaravaju! Vi niste glumac Burkov, a mi vam ovdje nismo – filmska komedija! Jasno?! Putujte, Aljoša! Ali, znajte da vas ja žalim, žalim vas, ni sama ne znam zašto, ali, žalim vas! Bog bio s vama, otputujte!

ALEKSEJ: Šutite! Gle, našla se jedna sućutna duša! Šutite! Ona će mene žaliti! Ameba, niži stupanj razvoja! Otidi radije onoj svojoj ništariji, nosi se!

OLGA: Žalim vas, žalim, žalim, žalim!...

ALEKSEJ: Zaveži, rekao sam! Jer ćeš inače dobiti što te ide od mene!

Stanka. Promatra Olgu.

Čekaj!... Što ja to, je li? Evo, ja ću tako otputovati, a svi će govoriti da sam zbog tebe otputovao! Je li tako? Cijeli će grad tako govoriti, točno? Da su me pretukli zbog

tebe! (Dohvati bocu, pije iz gričca.) Dakle, ja sam dobio batine bez razloga i bez povoda?! Ispada tako, zar ne?

OLGA (povlači se u veliku sobu): Nemoj, Aljoša!... Što to izmišljate?!... Nemojte! Pa vi niste takvi!... Vi ste sada jednostavno pijani... Otidite što prije na vlak... Nemojte, Aljoša!... Bog vam to ne će oprostiti, zašto ste takvi?

ALEKSEJ: Zanimljivo, a zašto ja ne bih nešto – smio?! Drugi s tobom mogu, a ja ne smijem? Pa jednom treba početi, zar ne? Je li tako? No, evo, ti ćeš mi sve pokazati... Kako se dugo čovjek može suzdržati!? Dosta je, bilo bi krajnje vrijeme... Svemirska me podlost napastuje: vrijeme je, vrijeme je... Hajde, dođi ovamo, može?

OLGA (povlači se natraške, prema "mračnoj" sobi, ne skidajući pogled s Alekseja; prestrašeno): Nemojte, nemojte... Bog će vas kazniti, Bog sve vidi, sve!...

ALEKSEJ (ide za njom u "mračnu" sobu): A za što da me kazni? Za što? Pa i sama si rekla: Boga nema, otišao je, nema ga... No, i? Svuci se! Kao što si se pred njim svlačila, no?! Pokaži! Što si radila? Plesala si pred njim, je li? A preda mnom nećeš, je li? No, hajde, pleši, pleši, pokaži kakva si, no, pleši, što je?

OLGA: Nemojte, Aljošečka, molim vas, mileni, ne dirajte me, molim vas, nemojte, nemojte, nemojte, molim vas, nemojte!...

ALEKSEJ: Lijepo! Sad ćeš razvezati razgovor! Pa sama si me vukla u krevet, svlačila se, a sada, što, ha?! Hajde, daj, ništarijo gnusna, dođi ovamo, dođi, dođi, dođi, lezi!!! Murlin Murlo!!!!

Zgrabi Olgu, povali je na krevet.

Mrak.

Treća slika

Olga i Aleksej sjede u "mračnoj" sobi. Polumrak.

Šutnja

ALEKSEJ (nakašlje se): No, evo... Evo... Treba krenuti... Ovdje je strašno... u mraku... Strašno je mraku... Kakva moćna rečenica... Morat ću je zapisati... Zapisati!...

Ustane. Brzo odlazi u svoju sobu. Olga sjedi u "mračnoj" sobi, tupo bulji u pod, njiše se s jedne strane na drugu, stisnuvši rukama glavu.

Aleksej se oprezno okreće, prolazi rukom kroz kosu. Izvadi iz stola kutiju s bombonima. Uzima Hemingwayev portret, gura ga u kovčeg. Ne uspijeva mu. Iznese kovčeg u hodnik. Ide k Olgj.

PREMIJERE

RAZGOVOR

PORTRET

FESTIVALI

MEDJI

VOX

HISTRIONIS

EDUNARODNA

SCENA

AKTUALNOSTI

TEORUA

FOAJE

MI U SVUETU

NOVE KNJIGE

DRAMA

No, to bi, čini se, bilo sve... Ja idem... Do viđenja... No-
vac za kártu, majci za stan – evo... Ovo predaj njoj... A
ovo je – za tebe... Uzmi... No, daj, uzmi... (*Tutne Olgi u
ruku kutijcu s bombonima.*) Od starih zalihá... No, tako...
A ovo predaj Inni... (*Stavi kraj Olge Hemingwayev por-
tret, trlja ruke.*) Pa ona ima smisla za humor, ne? Ona
će sve shvatiti... Ona ima smisla za humor, sve će shva-
titi... Shvatit će – da sam se ja samo šalio... A nije se
ona nikamo ni spremala, nego tako, u dosadi, koješta
izmišlja... Reci joj: malo se napio, našalio se. Ona će
shvatiti... Ja ću ti to... još napisati!...

*Portret Hemingwaya stoji naopačke. Olga podigne po-
gled prema Alekseju, gleda ga dugo i pomno.*

Pozdravit ćeš je u moje ime, da?... Idem... A ti, daj, ne-
moj klonuti duhom, razumiješ? Sve će biti dobro... No?
Evo, takoc!...

*Olga šuti. Gleda Alekseja široko otvorenih očiju. Alek-
sej, s kovčegom u ruci, brzo odlazi prema vratima, izlazi
na odmorište, sudarivši se, licem u lice, s Mihailom, ko-
ji već dugo tamo stoji, puši. Dugo gledaju jedan drugo-
me u oči. Mihail pljune u dubinu stubišta.*

MIHAIL: No, što je? Bilo ti je malo? Ili dosta? Ako ti je
bilo malo – javni će tužitelj dodati što treba... (*Smije
se.*) Brišeš, je li? Ili si krenuo s kovčegom vratiti boce?
Hi-hi!...

ALEKSEJ (*privine kovčeg na grudi, viče*): Ne dirajte me!
Čujete?! Samo probajte!!!

MIHAIL (*šuti*): Ma ko te šljivi! Ne vrijedi prljati ruke...
Evo, sad ću pljunuti onamo dolje, i kad moja pljuvačka
padne u prizemlje, nastoj i ti biti u prizemlju!... Hi-hi!...
Jasno, je li? Hi-hi!... Ili da te još jednom raspalim?!

ALEKSEJ: Nemojte... nemojte... Sam ću!!! Nemojte!!!

*Posve pobočke skokne na stubište i punom se brzi-
nom sjuri niz njega. Nestaje s vidika. Mihail puši, cere-
ka se. Pljune preko stubišne ograde. Odlazi u svoj stan.*

*Olga stoji u "mračnoj" sobi, s Hemingwayevim portre-
tom i kutijom bambona u rukama. Odlazi u kuhinju, is-
tresa bombone u kantu za otpatke. Vraća se. Počne ski-
dati i gužvati portrete glumaca koji su visjeli po zidovi-
ma "mračne" sobe. Zadiigne skut haljine i pobaca u nje-
ga kamenčiće, suhe cvjetove, školjke – odnese sve u
kuhinju i istrese u kantu za smeće. Uđe u veliku sobu,
prestrašeno se osvrće. Šuti, gleda u pod. Mihail iskoči
iz svojega stana na odmorište. U ruci nosi bocu vina.
Zvoni na Olginim vratima.*

MIHAIL (*šaptom*): Olja! Olja! Otvori! Olja! To sam ja, Mi-
ša, tvoj Miša! Olja! Otvori! (*Olga otvara vrata, gleda Mi-
haila, šuti.*) No, evo!...

Mihail ulazi u stan, privija Olgu k sebi.

No, evo, sve je u redu!... Otvorila si mi... Matere nema,
ha? Donio sam bocu... Da mi čestitaš... Mudrice moja,
heroino moja... Kako si, Olja? Onaj nam je otputovao, je
li? Dobro je napravio, baš dobro, Oljice moja!... Jer, čim
se on pojavio, ti si se posve promijenila... Kao da više
nisi moja, Oljice, toliko si se promijenila, Oljice moja...
Slušaj, što sam smislio: ja ću vam plaćati trideset ruba-
lja na mjesec, davat ću ih tvojoj materi, samo da ne uzi-
mate nikakve podstanare, dobro? Ne uzimajte nikoga,
dobro? Olja, Oljice, Oljenko! No, no?! Što ti je? Je li sve
u redu? Uzet ćemo kao da se ništa nije dogodilo, dobro,
da? Idemo, idemo onamo k tebi, u tvoju sobicu, hej! Ona-
mo, k tebi, no, idemo, Oljice, mila moja... Olja... Olja...
Olja... (*Ljubi Olgu, grli je, a ona stoji – ne miče se.*)

*Uza stube trči Inna. Lupa o vrata nogama, nešto viče.
Mihail otvara vrata.*

INNA (*uleti u hodnik, odgurne s puta Mihaila i Olgu*):
Aljoša! Aljošice moj! Putujemo! Ja sam spremna! Uzela
sam sa sobom samo ono najnužnije, što bismo mogli
ustrebat i na putu! Gotovo je, Aljošice! Zbogom, zatucani
Šipilovsku! Gotovo je! Zbogom svima! A mi ćemo polet-
jeti – kao cepelin iznad Pariza! Gotovo je, Aljoša! Goto-
vo! Zbogom Šipilovsku zatucani! Zbogom svima! A mi –
gotovo! Eto, tako ti je to, tako ti je to, Aljošice, Aljoša,
Aljoša!...

*Protrči kroz sve sobe, jurne na odmorište. Olga stoji
kraj prozora, gleda na ulicu. Mihail stoji kraj vrata.*

INNA (*uhvati Mihaila za revere*): Miša! Miša! Je li me tko
tražio? Je? Netko je pitao za mene, da? Gdje su? Netko
je pitao za mene? Tražio me, je li?

MIHAIL: Tražili su te, tražili... Jedan sa sjekirom, dva s
nosiljkom... (*Smije se.*) Kome si ti potrebna, pa da pita
za tebe?!...

INNA (*baci se prema Olgi*): Aha, on je već otišao, je li,
Olga? Točno! Treba stati u rep ispred šaltera! Ja još mo-
ram kupiti kartu! Putovat ćemo u vagonu s kupeima!
Više nećemo putovati u običnom vagonu! Trčim, Olga!
Gotovo je, zdravo, Olga! Pisat ću ti s puta! Hej, Miša,
zdravo! Nisam te ni zamijetila! Zdravo! A ujedno i do
viđenja! Budi mi zdrav, ja idem!

Olga šuti, gleda kroz prozor. Inna se zaprepašteno osvrće oko sebe. Sad gleda Mihaila, sad Olgu.

Oljice, hej, što je, sestrice?! Zašto me ne puštaš mirno otići, hej?!

Olga šuti.

Kakva si ti kuja, znaš, reci joj to i ti, Miša! Ti, kujo! Ti imaš sve, sve! Ti imaš ovu njušku ovdje, bar jednom tjedno, ali ipak dolazi k tebi! A ja nemam ništa! Što je, misliš da ja to ne znam? Cijeli grad to zna! On se svima hvali! Ljudi sve znaju! Svi znaju! Ti!!! Murlin Murlo!!! Ne izazivaj! Ne izazivaj vlastitu nesreću! Umri od zavisti! Gle ti nju, njoj se to ne sviđa! Mi smo se već sve, baš sve, dogovorili, htjeli smo otputovati, a ona – ne da! Ti, kujo, miss Panel 89, evo što si ti! Pusti me! Pusti me odmah, pusti, čuješ li ti mene, ha?!

PREMIJERE

RAZGOVOR

PORTRET

FESTIVALI

Sjedne na divan, plače.

MEDJI

Olja, Olja, svima daješ i stoječki, na tebe se penju dečki, jašimice i sjedečki!...

VOK

MIHAIL: Daj, nemoj, daj, nemoj, daj, ne deri se, ne urlaj... Još ga možeš stići, idi, idi!...

HISTRIONIS

INNA (*rida*): Kako to misliš – možeš ga stići, kako to misliš – idi?! Ako mi ova želi napakostiti, ne pušta me, ne želi da otputujem?! Kako to – idi?! Olja! Tu se stvorila moja sestra! Kujo jedna, to, i ništa drugo!...

MEĐUNARODNA

SCENA

Olga uzme Hemingwayev portret, daje ga Inni.

AKTUALNOSTI

TEORIJA

FOKJE

MI U SVIJETU

NOVE KNJIGE

DRAMA

Što je to? Za mene, je li? Dar, je li? Za uspomenu, je li? Rekao ti je da to predaš meni? Ha? (*Olga šuti, gleda kroz prozor. Inna plače, ljubi portret.*) A tko je ovo?! Pa što je ovo, Bože moj? To je on, osobno, što li? Kao starac, ha? Ma koga će mi klinca on, ovakav? On mi treba živ, živ, a ne mrtav!

MIHAIL: No, hajde, bilo bi dosta, cure, ne?! Kao da ste se ludih gljiva najele! Ne shvaćam zbog čeka sva ta krika i strka! Zbog tog ljigavca – cmizdravca, je li? No, baš ste si našle pravoga, glupače! No, dajte, idemo u kuhinju, idemo brzo, da proslavimo, donio sam bocu vina! Ja sam veseo! Zaboravit ćemo sve, dobro? Idemo, čestitajte mi, brzo, cure, može? Rodio mi se sin, danas mi se rodio sin, čujete?! Tako se veselim! No, idemo u kuhinju!

INNA (*sjedi na divanu*): Do vraga ti i tvoj sin! Tikvane neotesani! Njemu se rodio sin! A mi se moramo veseliti! Morale bismo do stropa skakati! Punih gaća veselja!

Koti se tu, kao mačka, jednoga za drugim okolo nosa,

a mi bismo se morale veseliti?! A on – jednoga za drugim, jednoga za drugim!...

MIHAIL: No, dobro, ne deri se. Idemo u kuhinju, imam bocu vina!...

Gurka Innu u hodnik.

INNA: Ne diraj me! Što se tu motaš, s tom svojom bocom! Ja, ako baš hoćeš znati, imam svoju vlastitu bocu! (*Vadi iz torbe bocu, ljubi je.*) Nikome neću natočiti, pasja kopiladi! (*Rida.*) Sama ću se napiti! Izbljuvat ću se, valjat ću se po podu, napit ću se kao letva, ali vas ne ću ponuditi, svinje svinjske! Stoko, marvo! Neću vam natočiti! Njemu se rodio sin! On ima sina... A ja nemam nikoga!!! Niti imam, niti ću imati!!! Čuješ li ti mene? Nikoga!!!

Prelazi u Aleksejevu sobu, sjedne na krevet, rida.

MIHAIL (*prilazi Olgi, gladi je po ramenu*): Hajde, nemoj me barem ti odbiti, čuješ? Čestitaj mi, takav je običaj, ne? Takav je običaj, no?!

OLGA (*tiho*): Ako ja dobijem dijete – ugušit ću ga... Sama ću ga ugušiti!... Dohvatit ću ga i prstima ugušiti... Ugušit ću ga, ugušiti!...

MIHAIL (*šapće*): Ne, nećeš dobiti dijete, ne uzrujavaj se... Ja uvijek dobro pazim... Ja znam kako se to radi, dečki su me naučili, nećeš ga dobiti, ne boj se, Olja, ne ćeš ga dobiti... No, idemo? Da posjedimo u kuhinjici?

OLGA: Možda će sada početi, ha? Bilo bi vrijeme, ha?

MIHAIL – Što bi počelo?

OLGA: Potres?

MIHAIL: No, ti baš u sve vjeruješ, što god se govorka! Danas su na poslu dečki rekli: lupetanje! Neće doći ni do kakve katastrofe! Napričali pa napričali: te da će zvezde pasti s neba, te da će se mora preliti preko obala, te kiša, te potop, te tuča, navodno... Laži! Ništa se neće dogoditi! Što se ima dogoditi, ako se ništa neće dogoditi? (*Smije se.*) Ma ja sam odmah posumnjao u sve to, Olja... Ništa od toga nije istina... Svi su koješta brbljali, pa i ja također... Tek za volju razgovora. Ali, sve mi je to već dosadilo. Čuj, Olja, živjet ćemo kao što smo i do sada živjeli, ha? No, Olja, Oljice moja!...

OLGA: Ne, ne!... Evo, svaki čas bi moralo početi... Svaki čas!... Svaki čas!...

MIHAIL: Ma nemoj razmišljati o tome, Olja, nemoj razmišljati! Ako sam već obećao da ću ti kupiti hulahupke, onda ću ti ih i kupiti! Kupit ću ti ih! Možeš shvatiti kao da su ti već u džepu! To više uopće nije u pitanju, čuješ,

Olja?! Možeš se lijepo smiriti!

OLGA: Evo, sad će početi... To je neizbježno... Samo što nije počeo!...

MIHAIL: No, hoćeš li mi čestitati ili nećeš, Olja? Dobio sam sina, sina! Rodio se velik! Sličan je meni, kažu! No, Olja? Veseliš li se u moje ime ili ne? Sin, Olja! No, ako nećeš da idemo u kuhinjicu, otidimo onda u tvoju sobicu, idemo k tebi, hajde, Oljice!... Zapalit ćemo svijeću, bit će lijepo, ha?

OLGA: Zašto je Bog otišao od mene? Zašto se odvratio od mene? Što sam ja to napravila, što sam skrivila? Zašto je otišao, tko mi to može reći?

MIHAIL: No, dobro, dobro, krenimo već jednom... Jer ovako samo pričaš, raspredaš... Hajde, ne duri se, hajde, idemo, idemo, idemo!...

OLGA: Zašto je Bog otišao od mene? Zašto je otišao?
MIHAIL (*klekne pred Olgu, ljubi joj noge*): No, Oljice, no, otidimo onamo, u tvoju sobicu... Idemo, radosti moja, idemo što prije, milena moja, idemo, Oljice... Ja tebe volim, Oljice, volim... Ja tebe volim... Nitko te ne će voljeti kao ja, idemo brzo, idemo!...

Inna sjedi na Aleksejevu krevetu. Pije iz grlića boce, ljubi jastuk, rida, pjeva žalosno, na sav glas.

*Daleko za rijekom planule vaaa-treeee!
Na vedrom nebu zažara trrr-neee!
Sto mladih ratnika! Mladi Budjonovci!
Vod izvidnika u šumu srrr-ne-eee!*

Olga gleda Mihaila. Odguruje ga.

Iskače na balkon.

Počinje nešto nerazgovijetno vikati, zapomagati bolno, grčevito se hvatajući ograde:

OLGA: Bo-ooo-žeee!... Bo-že!... Dođi k meni, Boo-žee!... Dođi k meni, Gospodii-neee!!! Boo-žee!!! Dođi k meni, Boo-žeee!!!

Njezin tugaljivi vapaj lebdi kroz noć, nad magličastim gradom.

Ona viče i viče, kao da je poludjela.

Riče, kao ranjena krava...

I onda...

POČINJE POTRES.

Mrak.

Zastor.